

КУЛЬТУРА

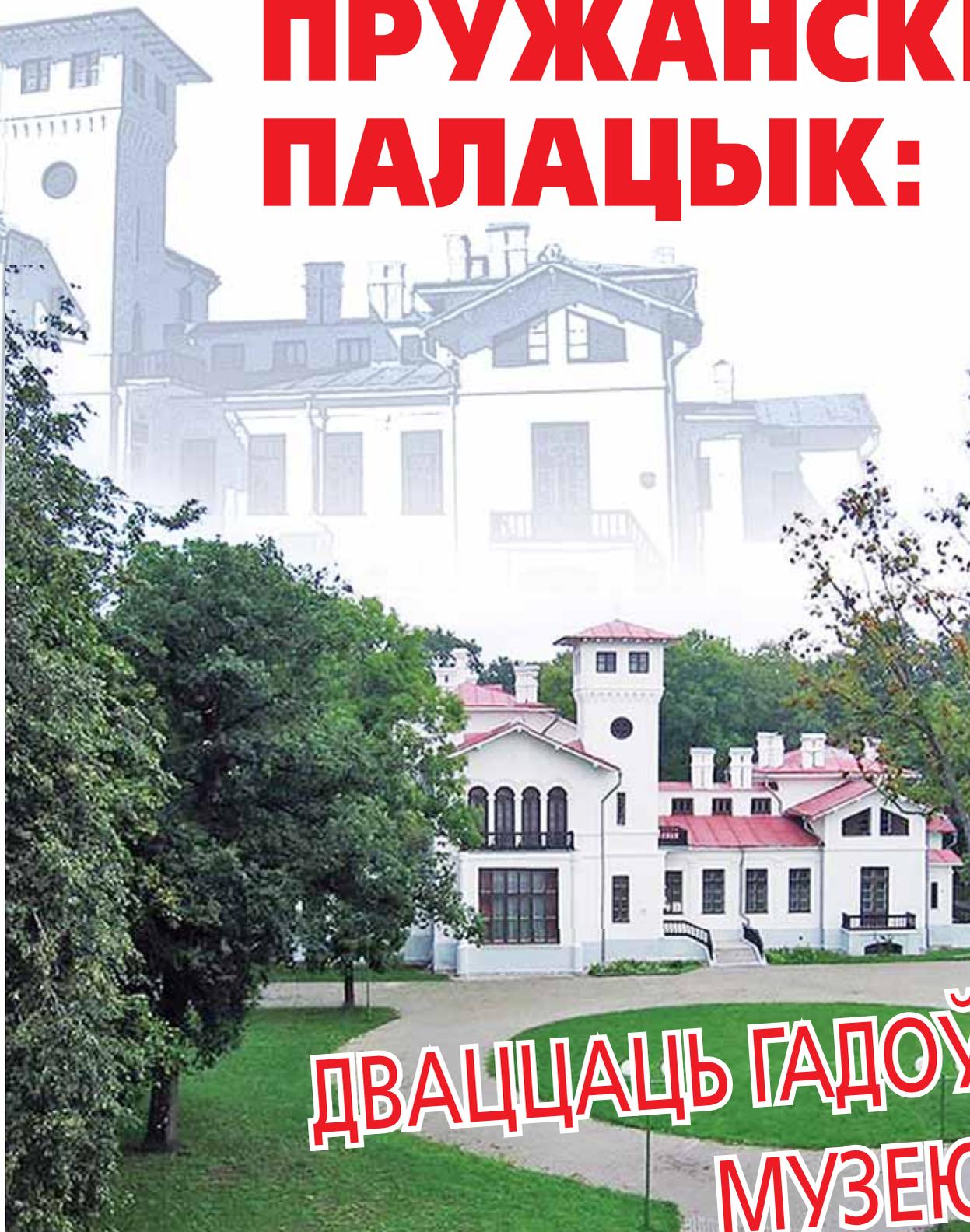
WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ПРУЖАНСКІ ПАЛАЦЫК:

Надзвычай актыўны на падзеі і цікавыя ініцыятывы Музей-сядзіба "Пружанскі палацык" адзначыў 20 гадоў з часу заснавання! А гісторыя самога будынка перасягнула два стагоддзі!

С. 14

Беларусы
за межжа:
праблемны
ракурс

С. 4 — 5

Культурны
маркетынг:
ці сапраўды
яго няма?

С. 4, 6

Што ёсць
і чаго не стае
маладому
мастаку?

С. 7

Ідзі ёсць, ды
бракуе профі:
аўтапрабег
па СДК

і не толькі

С. 10 — 11

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

**СТАЛІ СПОНСАРАМІ:
АНИМАТАРЫ НАБЫЛІ... СВАЕ Ж ТВОРЫ
ДЛЯ МУЗЕЯ ЗА ЎЛАСНЫЯ СРОДКІ**

С. 4 — 5, 9

**БРЭНДАВЫЯ ПЕРСПЕКТЫВЫ ГАРАДНОЙ:
КЕРАМІКА І ІНФРАСТРУКТУРА**

С. 12

**29 ЛІПЕНЯ
ПАМЯТНУЮ
ГРАМАТУ
ЗАКЛАДУЦЬ
НА МІНСКІМ
ЗАМЧЫШЧЫ
НА МЕСЦЫ НАЙСТАРАЖЫТНАГА
ХРАМА МІНСКА**

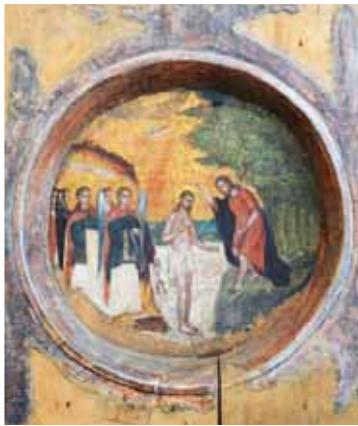

С. 2

Напярэдадні падзеі

Промні веры

Тэма хрысціянства на нашых землях, таямніцы хрышчэння, асветніцкай ролі манастыроў прысвечаны новы праект Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь. Выстаўка "У промнях веры хрысціянскай" прымеркавана да знакавай падзеі — Хрышчэння Кіеўскай Русі ў 988 годзе.

Як адзначыў міністр культуры краіны Барыс Святлоў на вернісажы, прадметы сведчаць пра багацце і талент нашага народа, яго духоўную стойкасць. На думку міністра, гісторыю мастацтваў нельга ўявіць без хрысціянскіх сюжэтаў.

Прадметы з музейнага і царкоўнага збораў складаюць тры тэматычныя блокі праекта. Адзін з іх прысвечаны тэме хрышчэння. Яго перлінай з'яўляецца калекцыя нацельных крыжыкаў. Найбольш раннія з іх звязваюць нас з першымі хрысціянамі на тэрыторыі Беларусі. Скарбам музейнага збору з'яўляецца ікона "Хрышчэнне ў Іардане", дзе выява змешчана ў выдэўбаным коле. Твор, верагодна, быў напісаны ў XVII ст. і належыць да ўзораў самых ранніх помнікаў іканапісу ў калекцыі Гістарычнага.

Другі блок — прадметы царкоўнага начыння. Гонарам калекцыі з'яўляецца кацця — ручное кадзіла XII — XIII ст.: гэта адзіны прадмет такога роду і названага часу ў зборах краіны. Трэці блок прысвечаны манастырам — культурным, адукацыйным і навуковым цэнтрам.

Акрамя прадметаў з калекцыі музея, прадстаўлены іконы з Сабора Раждства Божай Маці ў Глыбокім. Адметна, што цыкл ікон на сюжэты Хрыстовых пакут перад даследчыкамі іканапісу і грамадскаю паўстане ўпершыню, а пасля выстаўкі вернецца ў храм.

К.А.

Ініцыятыва

Новы музей можа з'явіцца ў сталіцы цягам года. Плануецца, што яго калекцыя размесціцца ў сценах Інстытута культуры Беларусі і будзе адлюстроўваць творчасць сучаснікаў за мяжой.

Першай ластаўкай будучага музея стала выстаўка "Беларусы ў свеце", падрыхтаваная Інстытутам культуры Беларусі сумесна з Нацыянальным гістарычным музеем і прымеркаваная да VI З'езда беларусаў свету. На ёй прэзентаваны калекцыі фотаздымкаў, твораў выяўленчага мастацтва, кніг,

лікі Беларусь. Акрамя таго, можна ўбачыць мастацкія работы суполкі "Маю гонар!", якая аб'ядноўвае беларускіх мастакоў краін Балтыі, і ў прыватнасці — работы яе кіраўніка Вячкі Целеша.

Па словах доктара філалогіі, супрацоўніка Інстытута культуры Беларусі Адама Мальдзіса, Нацыянальны гістарычны музей здолее захаваць вялікую частку калекцыі Скарынаўскага цэнтра, але, на жаль, не ўсю. Сёння вельмі важна знайсці і забраць у іншых устаноў 24 прадметы, такія, як, скажам, патэфон беларускага кампазітара, аўтара музыкі духоўнага гімна "Магутны Божа" Міколы Равенскага.

Музей беларусаў замежжа: першы крок

рукапісаў, памятных знакаў, асабістых рэчаў вядомых беларусаў з Аўстраліі, Германіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Літвы, Латвіі, Украіны і Расіі. Большасць з прадстаўленых прадметаў у свой час былі перададзены іх уладальнікамі — беларусамі замежжа — у дар Рэспубліканскаму навукова-асветніцкаму цэнтру імя Францыска Скарыны, а пасля яго ліквідацыі трапілі ў фонды Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспуб-

Інстытут цягам некалькіх гадоў займаецца зборам інфармацыі і вывучэннем дзейнасці дзяспары за мяжой, фарміруе архіў даных аб нашых земляках, якія праспаўляюць Беларусь ды яе культуру. Дарэчы, пад музейную залу была абрана адна з лепшых аўдыторый. У будучым яна будзе выкарыстоўвацца не толькі як экспазіцыйная, але і як месца сустрэч беларусаў свету, семінараў, "круглых сталаў".

Кастусь АНТАНОВІЧ

На здымку: Адам Мальдзіс прымае гасцей у музейнай зале. Фота аўтара

Праблемы беларусаў замежжа былі агучаны на VI З'ездзе беларусаў свету. Падрабязнасці на стар. 4 — 5.

Партнёрства

"Скрыжаванні..." трох краін

3 28 ліпеня па 3 жніўня ў Воранаўскім раёне пройдзе Тызень мастацтва.

Мерапрыемства адбудзецца ў рамках рэалізацыі сумеснага праекта "Скрыжаванні любові і мастацтва" аддзела ідэалагічнай працы, культуры і па справах моладзі Воранаўскага райвыканкама Беларусі і адміністрацыі Алітускага раёна Літвы па Праграме трансмежнага супрацоўніцтва "Латвія — Літва — Беларусь" (у рамках Еўрапейскага інструмента добра-суседства і партнёрства).

Як паведаміла каардынатар праекта, начальнік аддзела ідэалагічнай

работы, культуры і па справах моладзі Воранаўскага райвыканкама Алена Ястрэмская, праграма Тызня ўключае правядзенне вечароў паэзіі, пленэр мастакоў на тэрыторыі парку XIX стагоддзя ў аграгарадку "Бальцінікі" і ў самім Воранаве, прэзентацыю сумеснага беларуска-літоўскага спектакля "Пілігрымы каханя" рэжысёра Алмы Пурвінітэ на беларускай і літоўскай мовах.

Кожную краіну прадставяць 12 мастакоў, 5 паэтаў і 8 акцёраў — як прафесіяналаў, так і аматараў мастацтва. Як зазначае каардынатар, Алітскім і Воранаўскім раёнамі адмыслова быў зладжаны адкрыты конкурс на ўдзел у праекце — і лепшыя прад-

стаўнікі творчай інтэлігенцыі рэгіёна сталі ўдзельнікамі мерапрыемстваў.

Скразной лініяй стане агульная спадчына літоўскай і беларускай культур — творчасць і жыццёвыя пунцывы Адама Міцкевіча: паэтычныя вечары ля знакавых мясцін, звязаных з імем паэта і яго каханай — Марылі Верашчака, сядзіба Путкамераў, "гай Марылі" і Камень каханя...

Плануецца, што лёс творчых прадуктаў, якія маюць стварыць пад час Тызня мастацтваў, будзе доўгім: удзел новай сумеснай пастаноўкі ў тэатральных фестывалях бачыцца арганізатарам лагічным працягам праекта, як і экспанаванне мастацкіх работ, што

будуць створаны пад час пленэраў, на разнайстайных выстаўках. На забыліся раёны і на аўдыя- ды відэафіксацыю паэтычных вечароў, тэатральнай пастаноўкі, пленэраў, якія потым можна будзе знайсці ва ўстановах адукацыі, бібліятэках ды музеяў.

У заключны вечар Тызня — 2 жніўня — чакаецца прыезд ганаровых гасцей: нашых і замежных дыпламатаў, прадстаўнікоў Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта, афіцыйных дэлегацыяў з Алітускага і Шальчынінкайскага раёнаў Літвы, польскага горада Піша, Несцерава Калінінградскай вобласці Расіі, украінскага Ірпеня.

Бюджэт праекта складае 55 тысяч еўра, беларуская частка з якога — блізу 20 тысяч еўра, уключаючы 18 тысяч еўра са сродкаў Еўракамісіі.

Д.А.

Фестываль

Напісаць песню "на рыбу"

Заўтра на Магілёўшчыне завершыцца IV Міжнароднае музычна-спартыўнае свята "Вялікая бард-рыбалка". Ці здолеюць удзельнікі паставіць рэкорд Гінеса, зварыўшы самую вялікую ў свеце юшку?

Бардаўскі конкурс і Адкрыты чэмпіянат Беларусі "Чыгірынская юшка!" з'яўляюцца асновай свята, яго галоўнымі падзеямі. Але ўжо ўчора музычны складнік быў дапоўнены канцэртамі артыстаў Дома культуры "Магатэкс", выступленнямі ўдзель-

нікаў ды пераможцаў рэгіянальных і рэспубліканскіх конкурсаў. Ёсць у праграме таксама джазавы канцэрт з загадкавай назвай "І не толькі джаз...". Ды ўсё ж спалучэнне рыбы з музыкай зусім не азначае, што 2,5 тысячы гасцей і ўдзельнікаў, сабраўшыся ў вёсцы Грудзічына Быхаўскага раёна, жывуць адпаведна прыказцы "А Васька слухае ды есць".

Акрамя песень ды юшкі, на свяце ёсць яшчэ шмат чаго цікавага. Бо сёлета ў яго традыцыйным раскладзе з'явіліся такія новыя праекты, як маладзёжная бард-акадэмія, разнастайныя майстар-класы. Большасць з іх звязана з культурай лазні. Запланаваны і майстар-класы іншых народных умельцаў — у традыцыйным на ўсіх святах "Горадзе майстроў"...

Культурны твітар: мы ў свеце

Этна, пластыка і "Звычайны цуд"

Польшча

Гэтымі днямі ў Беластоку праходзіць сустрэча кіраўнікоў нацыянальна-культурных аб'яднанняў Беларусі і Польшчы. Плануецца, што яны абмяняюцца вопытам плённай дзейнасці і ўзаемадзеяння з органамі дзяржаўнай улады. У мерапрыемствах прымае ўдзел Генеральны Консул Беларусі ў Польшчы Аляксандр Берабена.

Расія

Беларускія фотамастакі, як і раней, маюць магчымасць паўдзельнічаць у чацвёртым конкурсе расійскай Прэзідэнцкай бібліятэкі імя Барыса Ельцына "Погляд іншаземца". Работы будучы ацэньваюцца ў шасці намінацыях, у тым ліку — "Бясмерце народа ў яго мове", "Навацыі і традыцыі", "Настальгія" ды іншых. Найбольш удалыя фотаздымкі папоўняць электронныя фонды бібліятэкі, аўтары ж атрымаюць узнагароды.

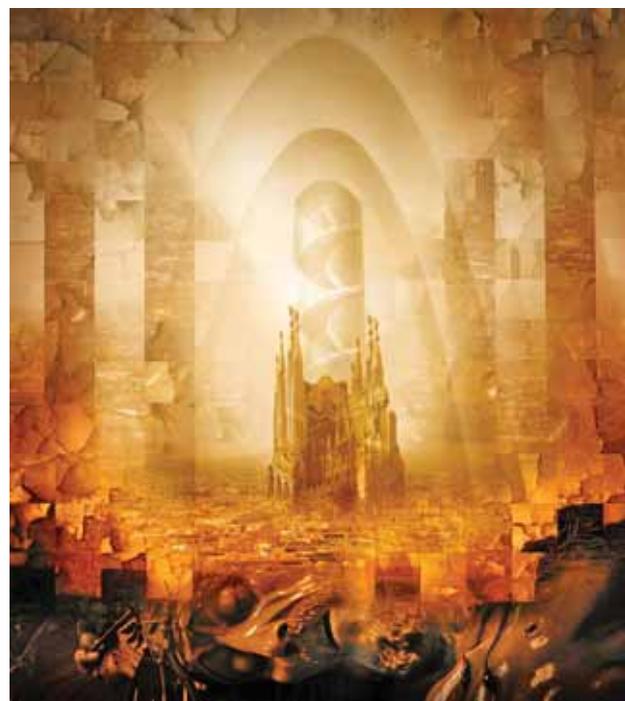

З пастаноўкай Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра "Звычайны цуд" па аднайменнай казцы Яўгена Шварца неўзабаве зможна пазнаёміцца маскоўская публіка. Чакаецца, што прэзентацыя мюзікла ў Маскве адбудзецца ў лістападзе.

Кітай

Мінск і Пекін наладзяць абмен міжбібліятэчнымі рэсурсамі. Акрамя таго, у рамках

падпісанага Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі і Пекінскай сталічнай бібліятэкай мяркуецца арганізацыя акадэмічных форумуў, умацаванне супрацоўніцтва ў бібліятэчна-інфармацыйнай сферы. Дакументам таксама прадугледжаны абмен звесткамі па распрацоўцы новых праектаў і паслуг, скіраваных на задавальненне інфармацыйных патрэб

карыстальнікаў. Таксама плануецца правядзенне выставак з уласных бібліятэчных калекцыяў і абмен літаратурай.

Эстонія

У Эстонскім горадзе Йыхві адбыўся V Міжнародны фес-

тываль "Slaavi valgus". Хэдлайнерамі на ім былі "Іван Купала" з Расіі і брытанцы "London beat". Мінск сёлета рэпрэзентаваў гурт беларускай музыкі "Талака" нашага Універсітэта культуры і мастацтваў.

Літва

3 14 ліпеня па 11 жніўня ў літоўскім Друскінінкай праходзіць I Міжнародны тэатральны фестываль "Vasara". Тэма форуму — "Класікі і XXI стагоддзе". Прэзідэнтам форуму стаў мастацкі кіраўнік маскоўскага Тэатра імя Я.Вахтангава Рымас Тумінас. Беларусь на форуме прадстаўлялі "Пікавая дама" Гродзенскага абласнога тэатра лялек і майстар-класы іншых народных умельцаў — у традыцыйным на ўсіх святах "Горадзе майстроў"...

Латвія

На VIII Фестывалі "Бурштынавы брыз" у Латвіі, які курыруе класік тамтэйшага фота гунар Біндэ, праводзіўся конкурс на тэму "Гэты шалёны свет". У спаборніцтве з удзельнікамі ад Латвіі, Літвы, Украіны, Расіі і Беларусі перамог наш зямляк, вядомы фатограф Валерый Вядрэнка з серыяй "Паклон Гаўдзі" ў стылістыцы фотапластыкі.

На здымках: гурт "Талака" (фота Вольгі СТАЛЯРОВАЙ); фотапластыка Валерыя ВЯДРЭНКА з серыі "Паклон Гаўдзі".

Фотасюжэт нумара

Наш фотакарэспандэнт **Юрый ІВАНОЎ** пабываў на ўнікальнай імпрэзе "Дзень Вялікага Княства", што ладзілася ва ўнутраным дварыку Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі. Удзел у ёй бралі музычныя калектывы з Беларусі, Літвы, Украіны і Польшчы. А сярод будучых ініцыятыў названых краін, як адзначыў прэсе генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага Уладзімір Пракапцоў, — сумесныя выставачныя праекты.

Дзень з культурай Вялікага Княства

Трэба абмеркаваць!

Ці патрэбна мастацкая галерэя ў аграгарадку?

Мастак **Віктар Шкаруба** неяк выказаў на старонках "К" меркаванне аб тым, што было б няблага стварыць у кожным аграгарадку краіны мастацкую галерэю. Мэтазгоднасць патлумачыў наступным чынам: аграгарадок — не толькі цэнтр сучаснай сельскагаспадарчай вытворчасці, але і асяродак эстэтычнага выхавання.

Бібліятэка, СДК, музычная школа — гэта добра. Але мастацкая галерэя стане не столькі чарговай аграгарадоцкай установай культуры, колькі яркім вясковым брэндам. Галерэя можа спалучыць функцыі літаратурнага салона, можа стаць гасцёўняй для нефармальных творчых сустрэч і камерных канцэртаў... Між тым, на сёння такія шматфункцыянальныя структуры ёсць далёка не ў кожным раённым цэнтры. Таму прапанова — больш чым цікавая і вартая сур'ёзнага аналізу і творцаў, і гаспадарнікаў.

Гаўрыла ВАШЧАНКА, народны мастак Беларусі:

— Цалкам згодны, што любы беларускі аграгарадок — цэнтр нацыянальнай культуры. Прынамсі, павінен такім быць. Таму ўсяляк вітаю стварэнне сеткі мастацкіх галерэй на сяле. Успомніце: за савецкім часам іх меў любы заможны калгас. Чаму б і не адрадыць традыцыю?

У такой галерэі выстаўляліся б, натуральна, мясцовыя майстры народнай творчасці. Наяўнасць галерэй спрыяла б правядзенню пленэраў прафесійных мастакоў. Уявіце, якой цудоўнай і выразнай можа атрымацца галерэя партрэтаў лепшых працаўнікоў вёскі! А выстаўкі творцаў, што тут нарадзіліся ды з'ехалі! А абменныя выстаўкі! Такі рух значна актывізуе культурнае жыццё беларускага сяла. Так што я — за!..

Яўген РАГІН, рэдактар аддзела газеты "Культура":

— Для таго, каб падаць меркаванне "практыкаў" наконт стварэння сельскіх галерэй, я пагутарыў з многімі начальнікамі аддзелаў культуры і пастараюся выкласці, так бы мовіць, зборны пункт гледжання. Дарэчы, ён не зусім супадае з маім асабістым...

Ці будзе рэнтабельнай такая галерэя? Людзі не прызвычаліся плаціць за прагляд карцін. Існуе рызыка незапатрабаванасці.

Выстаўкі павінны быць зменнымі, каб можна было ў аграгарадок і турыстаў прывезці. Але якім чынам і за якія грошы наладзіць падвоз тых турыстаў?

Ці не лепш ствараць галерэі ў райцэнтрах ды буйных гарадах, каб потым "развозіць" выстаўкі па аграгарадках?..

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы! Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** на www.facebook.com/kimpressby, www.vk.com/kimpressby, www.twitter.com/kultura_by!

Вяртаючыся да надрукаванага

...А назаўтра сайт бібліятэкі наведалі 488 чалавек

Працягваюць паступаць водгукі на публікацыю "У Беларусі не патрэбны чытальныя залы на вуліцы?". Вось чарговы з іх.

Наведвальнікі бібліятэчных стэндаў на пешаходнай вуліцы Кобрына.

З года ў год дарослая і дзіцячая бібліятэкі Кобрына прымаюць актыўны ўдзел у святкаванні Дня горада. Летась на адкрытай пляцоўцы ля бібліятэкі было праведзена Святае чытанне "Горад, які чытае". Сёлета ж арганізавана акцыя пад адкрытым небам "Кнігі выйшлі пагуляць" на пешаходнай вуліцы Суворова.

Чаго мы хацелі дамагчыся дадзеным праектам? Усё проста: стварыць зоны абслугоўвання, дзе любы кобрынец можа стаць чытачом без правілаў ды ўмоўнасцей, прадставіць багацце

і разнастайнасць кніжна-часопіснага фонду. Таксама хацелася змяніць стэрэатыпнае ўспрыманне бібліятэкі і, вядома ж, прыцягнуць новых чытачоў у яе сцены.

Кобрыны і госці горада здзейснілі праменады па тэматычных стэндах, пазнаёміліся з выданнямі Цэнтральнай раённай бібліятэкі. Мінакі з цікавасцю разглядалі дзіцячыя кнігі і вырабы, створаныя рукамі юных чытачоў дзіцячай установы.

Гараджанам быў прапанаваны "Бук-кросінг па-кобрынску": кнігі і часопісы,

якія можна забіраць дадому. Гэта тыя выданні, што чытачы і супрацоўнікі бібліятэкі ў свой час перадавалі ў дар. Бібліятэкары ўклалі ў выданні рэкламныя ўлёткі. Спадзяёмся, такія кнігі ды прэсу пасля перададуць і іншым чытачам, распаўсюдзі і пра ўстанову. А выданні атрымалі такім чынам другое жыццё.

З задавальненнем удзельнічалі землякі ў экспрэс-апытанні "Любімыя кнігі кобрынцаў", у хвілінах чытання, конкурсах і віктарынах... Маючы зносіны з гараджанамі, рэкламуючы бібліятэку ды яе паслугі, спецыялісты адкрылі для сябе новыя формы работы, якія будуць запатрабаваны жыхарамі. Гэта — паэтычныя марафоны, выстаўкі-прэзентацыі хатніх бібліятэк, святы чытацкіх прыхільнасцей, літаратурныя нядзелі...

А фотасесія "Book-дасуг" паспрыяла таму, што адразу на наступны дзень сайт Кобрынскай РЦБС наведалі 488 чалавек! Увогуле, акцыя ўдалася і будзе мець працяг.

Тაცцяна ГАЛАВЕЙКА, загадчык аддзела бібліятэчнага маркетынгу Кобрынскай РЦБС
Фота аўтара

Кажа эксперт

Сёлета ладзіўся чацвёрты па ліку Фестываль беларускамоўнай рэкламы і камунікацый "ADNAK!". Адзначаны лепшыя работы ў розных намінацыях і, такім чынам, акрэслены стылявыя дысэнсавыя прыярытэты ў галіне рэкламных праектаў на роднай мове. А яшчэ ў рамках фестывалю адбыліся майстар-класы, у якіх бралі ўдзел вядомыя рэкламісты, дызайнеры, маркетологі. Карэспандэнт "К" пагутарыў з адным з арганізатараў фестывалю, кіраўніком праекта "Marketing.by" Сяргеем СКАРАХОДАМ, каб высветліць, што ўяўляе з сябе беларускамоўная рэклама ў сферы культуры.

Культурны маркетынг, якога амаль няма

Як не зрабіць рэкламны ход —ходам назад?

— Фестываль, найперш, — прафесійнае сумоўе. Ён якраз і скіраваны на далучэнне спецыялістаў да тых працэсаў, тых тэндэнцый, што адбываюцца на беларускім рынку ў сферы рэкламы. Маём на мэце, з аднаго боку, далучыць да справы прафесіяналаў, з іншага — вылучыць з агульнага масіву рэкламы і камунікацый беларускамоўны сегмент. Вага роднай мовы ў рэкламе (вонкавай, тэлевізійнай, друкаванай, па радыё і ў Інтэрнэце) — на жаль, нязначная. Гэтую акалічнасць прызнаюць усе.

Так, згодна з апытаннем, праведзеным летась, пацэпна да выкарыстання беларускай мовы ў рэкламе ставяцца 16,1% рэспандэнтаў. Яшчэ 39,5% азначылі сваё стаўленне як хутэй, пацэпнае. Больш за 60% апытаных лічаць, што рэкламная сфера з'яўляецца найлепш прыстававанай для ўжывання беларускай мовы. Але на справе мы маем зусім іншы расклад, які сведчыць аб нізкай зацікаўленасці ўжывання мовы ў рэкламе з боку рэкламадаўцаў і замоўцаў.

Таму фестываль стараецца пастаянна нагадваць пра тое, што беларуская мова — гэта адзін з эфектыўных інструментаў камунікацый са спажывальцамі. Акрамя таго, час ад часу паўстаюць ініцыятывы, закліканыя папулярызаваць беларускую мову ў рэкламным і бізнес-асяроддзі. Форум таксама мае выразную культурную скіраванасць. Пра гэта сведчаць такія намінацыі, як "Грамадска значныя праекты", "Сацыяльная рэклама", "Беларускаарыентаваны рэкламны і камунікацыйны праект", "СМІ альбо медыя-праекты".

Сёння культурная і сацыяльная рэклама — бадай, адзіная сфера, дзе беларуская мова ўспрымаецца закаханымі як нешта натуральнае. У рэкламе камерцыйнай, у сферы бізнесу яе амаль няма.

— Тым не менш, можаце назваць які-небудзь паспяховы беларускамоўны рэкламны праект?

— Мяркую, найбольш паспяховы культурны рэкламны праект апошняга часу — мультфільм "Будзьма беларусамі!", зроблены ў 2012-м. Гэты праект — даволі складаны і дарагі. У ім было зацэпна чына шмат прафесіяналаў: рэжысёры, дызайнеры, музыканты, ілюстратары і іншыя вядомыя ў Беларусі спецыялісты. Дадзены праект натхніў і тых, хто ў ім удзельнічаў, і тых, на каго ён скіраваны. Найперш — моладзь, бо выканана работа ў бліжэйшым ад прадаўцаў фармаце. Гэта ж выдатна: за якія-небудзь пяць хвілін пазнаёміцца з гісторыяй Беларусі! Шмат было водгукаў у Інтэрнэце: маўляў, добра зрабілі, бо ўсё чытаць, унікаць — няма ні часу, ні, як прызнаваліся каментатары, жадання, а тут — інфармацыя літаральна на сподачку. Галоўнае ж, што хто-сьці пасля гэтага пачаў гісторыяй падрабязна цікавіцца, бо зачэпала. Гэта прыклад праекта, які выйшаў за межы чыста прафесійнага кола...

(Працяг на стар. 6.)

Сёння арганізаваная беларуская супольнасць маецца ў некалькіх дзясятках краін свету — ад Аргенціны і Аўстраліі да Канады, Польшчы ды Расіі. За мяжой пражывае больш як тры з паловай мільёны этнічных беларусаў. Усіх прадстаўнікоў беларускай дыяспары аб'ядноўвае як любоў да роднага краю, яго гісторыі ды традыцый, так і шэраг агульных праблем. Іх абмеркаванні, выпрацоўка стратэгіі вырашэння і ляглі ў аснову VI З'езда беларусаў свету, які днямі адбыўся ў Мінску і сабраў амаль тры сотні дэлегатаў з 21 краіны.

Выніковая рэзалюцыя абазначыла шэраг праблемных кропак. Гэта і захаванне дыяспарай нацыянальнай ідэнтычнасці, і супраца на карысць нацыянальнага развіцця розных пльняў эміграцыі (гэтым пытаннем былі прысвечаны два з трох секцыйных пасяджэнняў), а таксама стварэнне заканадаўчай і нарматыўна-прававой баз для працы з суайчыннікамі за мяжой. Акрамя таго, пераважная большасць удзельнікаў Форуму выказалася за пашырэнне захадаў з боку дзяржавы па падтрымцы наяўных, а таксама стварэнні новых беларускіх школ у замежжы, па павелічэнні колькасці праграм для спадарожнікавага вяртання на беларускую мову.

Прадуктыўнае мясцовае партнёрства

У курсе клопатаў нашых суайчыннікаў за мяжой і міністр культуры Рэспублікі Беларусь Барыс Святлоў. Так, адносна стварэння заканадаўчай і нарматыўна-прававой баз для працы з дыяспарай міністр культуры адзначаў, што цяпер працягваецца работа над

Праект

7 верасня ў Музеі гісторыі беларускага кіно стартуе новы праект "Беларуская мультпанарама. 40 гадоў на экране". Па сутнасці, яго можна назваць сенсацыйным: публіка ўпершыню атрымае магчымасць убачыць першыя крокі беларускай анімацыі. Ды не ў разавым фармаце: цягам года музей будзе дэманстраваць падборкі ўсіх беларускіх мультфільмаў, пачынаючы з 1972 года.

Ад "Няўдачніка" да...

Так, менавіта ў 1972-м рэжысёр-першапраходзец Уладзімір Голікаў зрабіў першую беларускую анімацыйную стужку "Няўдачнік". Нягледзячы на "прыкметную" назву, карціне ўдалося дажыць да нашых дзён, і дзякуючы рэстаўрацыйнай працы кінастудыі "Беларусьфільм", якая таксама ўзяла ўдзел у праекце па адраджэнні спадчыны айчыннай анімацыі, глядачы здолеюць убачыць стужку-піянер на вялікім экране ў рэмастыраваным выглядзе. Ці трэба казаць, што для айчыннага кіно гэта будзе, лічы, прэм'ера?..

У цэлым, гісторыя супольнага праекта музея і кінастудыі пачалася не сёння. Музейная ўстанова даўно збірае беларускую анімацыю. Быў

Што важна

Дзяржаўнай праграмай «Беларусы ў свеце». У той жа час, праект Закону "Аб беларусах за мяжой" ужо гатовы да разгляду дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Больш за тое, па словах Барыса Святлова, работа з беларусамі, якія пражываюць за мяжой, праводзіцца бесперапынна: праграма рэалізуецца да яе афіцыйнага прыняцця, а праблем, што нельга вырашыць без адпаведнага закону, не існуе.

Разам з тым, міністр культуры заклікаў беларусаў свету наладзіць яшчэ больш актыўнае партнёрства з мясцовымі органамі ўлады Беларусі і распрацаваць перспектывныя планы ўзаемадзейня. У прыватнасці, у мэтах

развіцця адраслага партнёрства Міністэрства культуры спрабуе далучаць да работы з беларусамі, якія пражываюць за мяжой, абласныя ўстановы культуры.

Барыс Святлоў падкрэсліў, што адным з прыярытэтных напрамкаў дзейнасці Міністэрства культуры нашай краіны з'яўляецца развіццё міжнароднага партнёрства і дэманстрацыя нацыянальных дасягненняў за мяжой. Пры гэтым паспяховасць рэалізацыі такога напрамку звязваецца, у тым ліку, з развіццём партнёрства з беларускай дыяспарай.

Што ж да канкрэтнай дапамогі Міністэрства культуры нашым суайчыннікам за мяжой, то, па словах Барыса

складзены спіс, у якім аказалася 170 работ: "с міру по нитке" стужкі закуплялі, збіралі ў адмысловы фонд, і, нарэшце, апошняе значнае набыццё — 20 фільмаў "золку" айчыннай анімацыі — дазволіла сказаць пра паўнаватасны збор, калекцыю, якую можна паказаць знаўцам ды ўсім цікаўным.

— На дадзены момант у нашым распараджэнні — 160 мультфільмаў, — канстатуе дырэктар Музея гісторыі беларускага кіно Ігар Аўдзееў. — Прычым з 1972 па 1988 гады — літаральна ўсё! А да моманту, ка-

будзе паўтарацца ў наступныя тры суботы. Пачатак новага месяца — пачатак паказу чарговай падборкі па тым жа прынцыпе. У выніку адбудзецца тое, пра што неаднаразова пісала "К", — дэманстрацыя па прынцыпе працы сінематэкі: калі сеансы паўтараюць некалькі разоў. Лічы, рарытэтнае (анімацыйнае) кіно зараз стала для публікі даступным: два месяцы восені — 40 гадоў развіцця анімацыйнага кіно.

Дык якія ж мультфільмы першай праграмы варта вылучыць асобна?

Чаму калекцыю айчыннай анімацыі набылі за грошы саміх аніматараў?

Купілі

лі ў рамках праекта "Беларуская мультпанарама. 40 гадоў на экране" падыдзе чарга дэманстрацыі стужак з 1989 года, мяркую, тыя дзесяць, што адсутнічаюць, мы знойдзем...

Невялікая рэмарка. Важна адзначыць і форму прэзентацыі адшуканай класікі беларускай анімацыі. Стужкі будуць "разбіты" ў падборкі па ўмоўных дзесяцігоддзях, да прыкладу, 1972 — 1979 г. Каб знакавыя фільмы ўбачыла як мага больш глядачоў, паказ кожнай новай падборкі ў першую суботу месяца

— Акрамя стужкі-першыня "Няўдачнік", адзначу паэтычны графічны фільм-прытчу Уладзіміра Піменава і Ларысы Зіневіч пра абуджэнне пачуцця прыгажосці — "Хлопчык і птушка" 1974 года, — распавядае Ігар Аўдзееў. — Ён канчаткова сцвердзіў на кінастудыі "Беларусьфільм" новы від мастацтва. У стварэнні гэтай карціны прымалі ўдзел нашы вядучыя майстры-аніматары Ігар Волчак, Таццяна Жыткоўская і Ірына Кадзюкова. Хочацца вылучыць і казку Леаніда Шукалюкава "Касец-волат" 1976-га — першае наша рысаванае ўвасабленне

Святлова, толькі за перыяд 2012—2013 гадоў беларускай дыяспары ў розных краінах свету перададзены сотні камплектаў нацыянальных касцюмаў, музычныя інструменты, кніжныя зборы. Акрамя таго, у 2011-м прайшоў Першы Фэстываль мастацтваў беларусаў свету, што сабраў сотні маладых беларускіх творцаў, некаторыя з якіх упершыню пабывалі на роднай зямлі. Да слова, наступны фэст запланаваны налета. Пры гэтым Барыс Святлоў зазначыў, што дзяржава пакуль не можа даць беларусам замежжа такой матэрыяльнай падтрымкі, як іншыя краіны — сваім дыяспарам.

Асяродкі несакардынаваны

Падзяліўся сваімі думкамі адносна развіцця айчыннай дыяспары і прадстаўнік Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага з Расіі Алег Рудакоў. Праблем з недахопам

Беларусы замежжа спадзяюцца з падтрымкай дзяржавы вырашыць цяжкасці сваіх асяродкаў і супрацьстаяць традыцыйнай праблеме ўсіх эміграцыйных асяродкаў — асіміляцыі.

моладзі, які назіраецца ў большасці беларускіх нацыянальных арганізацыяў свету, у Іркуцку няма. Іншая справа — цягам доўгага часу застаецца нявырашаным пытанне адносна заахвочвання беларусаў быць беларусамі, прадастаўлення ім магчымасці атрымліваць адпаведную на роднай мове, удзельнічаць у культурных праектах, якія дазволілі б ім часцей бываць на роднай зямлі. Нягледзячы на ўсе цяжкасці, у Прыбайкаллі актывісты аб'яднання абудзілі патрыятызм у тых, хто нарадзіўся ў Сібіры нават у шостым пакаленні, стварылі моду на беларускі касцюм.

Ніна Савінава з Эстоніі падзялілася клопатам: цягам другога дзесяцігоддзя застаецца нявырашанай візавая праблема. Сёння, на вялікі жаль, для беларусаў замежжа не створаны палёгкі, у тым ліку фінансавыя, у атрыманні віз, што істотна абмяжоўвае іх кантакты з Радзімай.

Гісторык Наталля Гардзіенка адзначыла шэраг сумных фактаў. У прыватнасці, за апошнія дзесяцігоддзі на нейкі час з'явіліся і спынілі існаванне беларускія структуры ў Бразіліі, Балгарыі ды Іспаніі. Таксама перапісы насельніцтва фіксуюць змяншэнне колькасці беларусаў у Расіі, Украіне ды іншых краінах. Фактычна няма сёння арганізаванай беларускай прысутнасці ў Францыі, дзе ў сярэдзіне XX стагоддзя быў даволі моцны беларускі асяродак. Затое цягам апошніх гадоў аформіліся арганізацыі ў новых краінах. Дзейнічае Саюз беларусаў Грузіі «Беларускія сябры», а ў Швейцарыі, дзе, напэўна, ніколі не было беларускіх арганізацый, з'явілася Асацыяцыя беларусаў Швейцарыі...

Можна яшчэ доўга пералічваць разнастайныя — вялікія, глабальныя, і маленькія, лакальныя — клопаты беларускай супольнасці замежжа, але відавочна, што адолець іх не пад сілу аднаму чалавеку або адной арганізацыі. Толькі разам — і не раз у чатыры гады пад час правядзення З'езда — з падтрымкай дзяржавы можна вырашыць любыя цяжкасці і супрацьстаяць традыцыйнай праблеме ўсіх эміграцыйных асяродкаў — асіміляцыі.

Кастусь АНТАНОВІЧ
Фота аўтара

Для дыяспары?

Беларусы свету распавялі ў Мінску пра свае праблемы

Майстрыха па вырабе беларускіх нацыянальных строяў Тацяна Расмусен, якая ўжо больш за дзесяць гадоў жыве ў дацкім Капенгагене, выявіла яшчэ адну значную праблему: несакардынаванасць беларускіх суполак у свеце. Так, жанчына хацела трапіць на святкаванні Купалля ў ЗША ці Канаду, якое праводзіцца тамтэйшымі беларусамі, аднак, не знайшоўшы загадзя патрэбнай інфармацыі, вымушана была паехаць на свята ў бліжэйшы ад Капенгагена беларускі асяродак — Прагу. На яе думку, было б цудоўна, каб з'явіўся паўнаўважаны інтэрнэт-партал беларусаў замежжа, дзе акумулявалася б уся аператыўная інфармацыя, змяшчаліся кантакты, анонсы мерапрыемстваў.

фальклорнага сюжэта, — бліскучую, таксама рысаваную, "Казку пра вяслёлага клоўна" 1980 года Алега Белаусава, змест і пафас якой у многім адлюстроўвае сутнасць нашай асветніцкай дзейнасці... Ды, у кантэксте надыходзячага Чэмпіянату свету па хакеі, цікава будзе паглядзець прыгодніцкі мультфільм "Квака-задавака" 1975 года аб лясной спартакіядзе, дзе герою-жабяняці стаць чэмпіёнам перашкаджае яго выхваленне. А загалюную песню ў стужцы выконваюць нашы знакаміды "Песняры"...

Выкупілі раннія стужкі за спонсарскія грошы, і самае цікавае — тымі спонсарамі аказаліся... самі беларускія аніматары. Атрымліваецца, што аўтары не толькі ствараюць спадчыну анімацыі, але і захоўваюць яе.

рэмастыраваць, рэстаўрыраваць, выказалі і нашы аніматары. У выніку быў зладжаны адмысловы паказ: прыезджаў расійскі спецыяліст, які распавёў пра рарытэтычныя работы, што захоўваюцца ў расійскім фондзе... Словам, нашы аніматары не спяць у шапку. Ды, уласна, сам іх учынак у справе фарміравання беларускай калекцыі анімацыі — калі аўтары даюць уласныя грошы на стужкі — красамоўны...

Тое, што актуальнасць знакамідыга выскоўвае пра выратаванне тапельцаў

рарытэты і...

А героі хто?

Дзе ж удалося адшукаць знакавую "дваццатку" рарытэтаў айчыннай мультыплікацыі?

— Знайшлі ў Дзяржфільмафондзе Расіі, у Белых Сталбах, — адказвае Ігар Алегавіч. — Але ж пару стужак адшукалі нават у нас, у Дзяржынску, у дзяржаўным архіве кінафотонадакументаў, хоць і меркавалася, што іх там быць не можа. Аднак — былі, акурат таго самага 1972 года, у ядрэннай якасці, што сведчыць пра годныя ўмовы заха-

вання кінематаграфічнага матэрыялу...

Выкупілі раннія стужкі за спонсарскія грошы, і самае цікавае — тымі спонсарамі аказаліся... самі беларускія аніматары. Атрымліваецца, што аўтары не толькі ствараюць спадчыну анімацыі, але і захоўваюць яе.

— І не кажыце! Каб не аўтары, спадчына анімацыі, магчыма, даўно знікла б і страцілася, — дзеліцца Ігар Аўдзееў. — А так, маючы матэрыял, можна займацца і справай яго папулярызацыі...

У цэлым, анімацыйны

цэх — самы актыўны з прафесійных кінасуполак, дадае дырэктар музея. Яны рэгулярна наведваюць пасяджэнні клуба "Аніма" пры ўстанове, цікавяцца навінкамі анімацыі ў свеце, напрацоўкамі калег...

— Да прыкладу, сёння расійскі Дзяржфільмафонд адкрывае свае зборы і пачынае іх папулярызацыю ў выглядзе падрыхтоўкі шэрагу тэматычных праграм, — распавядае Ігар Алегавіч. — Жаданне пазнаёміцца з першымі расійскімі анімацыйнымі фільмамі, што пачынаюць

да гэтай пары не страціла сілу, мы бачым літаральна на кожным кроку. Прыклад жа прафесійнай салідарнасці, якую выявілі беларускія аніматары, сустранеш, на жаль, не часта. Між тым, мяркуючы па выніках, менавіта апошняя заслугоўвае павагі і пераймання...

Як далей Музей гісторыі беларускага кіно мяркуе выкарыстоўваць набытыя стужкі? Пра гэта чытайце на стар. 9.

На маю думку...

Куфар Пандоры: пра адно імя і пытанне "Чаму?"

Зміцер ЮРКЕВІЧ,
арт-куратар

Часам мне падаецца, што наш народ падобны да дзецюка, які сядзіць ля велізарнага прыгожага куфра, абабітага металам ды счарнелага ад гадоў. Ён то адкрые куфар, зазірне туды, то зноў зачыне. Але твар ягоны за секунду змяняецца сотні разоў: то ён поўны шчасця, якое і словамі не апісаць, то на ім — выраз страху, то вочы пачынаюць ліхаманкава бегаць па баках, то ў іх загарэецца агонь гонару... Але дзцюк сядзіць ды толькі й знае: адчыняе і зачыняе куфар.

Куфар гэты — адзінае, што паспеў перадаць яму далёкі сваяк са словамі: "Гэта — твайго бацькі, значыць — тваё". А ў куфры тым — скарбы: старажытныя кнігі, у якіх апісана гісторыя народа, адкуль паходзіць дзцюк, вопратка продкаў, шаблі ды косы, нават палацы ёсць, невялікія, але — выключнай прыгажосці... Ды адзінае, на што наважыўся пакуль дзцюк, — выцягнуць адну паперчыну.. Сядзіць ён, чытае яе ды рукой прыкрывае, каб ніхто не заўважыў. А напісана там, што дзцюк, сын і ўнук, з'яўляецца законным спадчыннікам гэтага куфра ды ўсяго, што там ёсць. І нават больш! Бо напісана, дзе ляжаць астатнія скарбы...

Але хлапчыну ўсё не хапае часосці: ці то рашучасці, ці то гаспадарлівасці... Да таго ж, ён столькі раней чытаў і чуў, што не было ніякага куфра ні ў бацькі, ні ў дзеда. Праўда, было тое напісана, а часам і гучала, на нейкіх іншых мовах, падобных на ягоную, дзцюкоўскую... І ён так верыў тым словам ды спевам, што, вывучыўшы іх на памяць, нават цяпер, каля куфра, міжволі спявае ўголас. А куфар прытым раз-пораз памацае...

Дык што параіце хлапчыну? Далей сядзець, пакуль не з'явіцца "з паветра" смеласць і гаспадарлівасць, а моль ды мышы не паточаць усе скарбы ў куфры? Ці, адкінуўшы века куфра, сказаць: "Я — гаспадар!"?

Пішу, і не ідзе ў мяне з галавы забытыя намі ды фактычна "прыватызаваны" іншым народам герой айчыннай мінуўшчыны, чыё імя да гэтай пары або невядомае і адукаваным у гуманітарнай сферы рэспандэнтам, або выклікае ў іх шок: "Дык ён жа не наш, ён жа — іхні, як можна..."

Але, паўтаруся, род Тадэвуша Рэйтэна — родны нам. "Кроў ад крыві", "косць ад косці" ён наш. І каб упэўніцца ў тым, дастаткова зазірнуць у куфар ды працягнуць руку таму, хто аддаў сваё кароткае, але поўнае трагізму жыццё за наш народ, за Незалежнасць нашай краіны!

А ўшанаванне годнай памяці Асобы, такой, якой быў наваградскі дэпутат Вялікага Княства Літоўскага на Надзвычайны Сойм Рэчы Паспалітай 1773 — 1775 г., — справа гонару беларусаў, справа гонару нашай маладой, але адначасова такой магутнай Дзяржавы, якая трымае ў руках неверагодных памераў Куфар. Куфар з нашай слаўнай мінуўшчынай.

А каб словы не разыходзіліся са справай, сёлета праводжу з калегамі ўжо чацвёртую па ліку імпрэзу ў гонар Рэйтэна. І першую — на котлішчы старажытнай фаміліі. З 11 па 18 жніўня ў Грушаўцы, дзе знаходзіцца сядзіба роду Рэйтэнаў, пройдзе сумесны з уладамі Ляхавіччыны фестываль. Ён складаецца з дзвюх частак. З 11 па 17 жніўня мае працаваць летнік-пенэр, а 18-га адбудзецца Фэстываль традыцыйнай культуры (народныя спевы, стравы, рамёствы) і, паралельна, Фэстываль эксперыментальнага мастацтва "ДАХ-21" пад назвай "Тадэвуш Рэйтэн. Імя, выкрасленае з гісторыі". Тут ужо будуць музыка, перформансы, відэа, літаратура, інсталяцыі, жывапіс, фота...

Так што, мяркуючы, не патрэбна дадаткова тлумачыць, чаму і навошта прымаю ўдзел у такім праекце. Ды постацей нашай мінуўшчыны, вартых увагі сёння, яшчэ шмат. І забытых імён, і наогул, як Рэйтэна, фактычна выкрасленых з гісторыі. Але ж ахвотных аднавіць іх гонар чамусьці вобмаль. І зноў непакоіць мяне пытанне: "Чаму?.."

Кажа эксперт

(Працяг. Пачатак на стар. 4.)

— Мне даводзіцца сутыкацца з сітуацыяй, калі нейкая культурная імпрэза ў раённым цэнтры, якая магла б сабраць шмат гасцей не толькі з ўсёй краіны, але і нават з-за мяжы, не мае годнай рэкламы нават у месцы, дзе яна ладзіцца, не кажучы ўжо пра тое, каб хтосьці дбаў пра яе рэгіянальны ды нацыянальны розгалас... На вашу думку, ці ёсць увогуле культурны маркетынг за межамі сталіцы?

— Яго і ў сталіцы небагата. Мне падаецца, што гэта наша агульная праблема: і для дзяржаўных арганізацый, якія мусяць дбаць пра культуру, і для прыватных кампаній, што спрычыняюцца да культурных праектаў, і для творчых груп, і для асобных аўтараў. Даўно вядома, што, напрыклад, мала надрукаваць, выдаць кнігу — трэба яшчэ давесці інфармацыю пра яе да патэнцыйнага чытача, карацей кажучы — прадаць. А значыць, трэба дзейнічаць па ўсіх камерцыйных правілах: вызначыць аўдыторыю, стратэгію, выканаўцаў. Калі ўсё гэта зроблена правільна, будзе поспех.

У нас жа лічыцца: вось мы, маўляў, нешта вартае зрабілі, і цяпер тэа, каму трэба, пра гэта даведваюцца і набудуць. Не! Калі гаворка ідзе, як у нашым выпадку, пра фестываль, дык не менш як за два месяцы трэба распачынаць працу з магчымай аўдыторыяй, ствараць камунікацыю. Прычым — мець на ўвазе, што галоўны сродак інфармацыі сёння — Інтэрнэт. Асабліва гэта датычыцца моладзі. А менавіта яна, натхнёная, можа стаць носьбітам той або іншай ідэі, дзеля поспеху якой і ладзіцца пэўны фест.

— Існуюць сродкі ўздзеяння на аўдыторыю, але да кожнай сацыяльнай ці ўзроставай групы патрэбны падыход...

— З уласнага досведу я ведаю, што слухач ці глядач лепш успрымае інфармацыю, калі да яго звяртаецца чалавек ягонага асяроддзя. Калі мы сёння хочам, каб традыцыйная народная культура дайшла да моладзі, дык трэба паругіцца, каб агітавалі за яе маладыя людзі. І зноў паўтаруся, найлепшы сродак — Інтэрнэт.

Маркетинг у нашым выпадку — гэта ўвесь комплекс працы над інфармацыйным прадуктам ад стварэння да моманту, калі ён трапляе да спажыўца і становіцца звыклым, патрэбным, любімым. А тут пачынаецца брэндінг: калі купляюць ужо не тавар, а — брэнд. І тут найперш трэба зразумець, што патрэбна спажыўцу. У культурнай сферы трэба адысці ад стэрэатыпаў. Сёння найбольш актыўная аўдыторыя — людзі ад 20 да 40 гадоў. Звяртаючыся да іх, мы не можам ігнараваць тое, што яны выраслі ў час, калі беларуская мова паступова выходзіла з побыту, з сацыяльнай сферы, з сістэмы адукацыі, з культуры. Як іх зацікавіць беларушчынай — гэта тая праблема, якую мы на сваім узроўні спрабуем вырашыць.

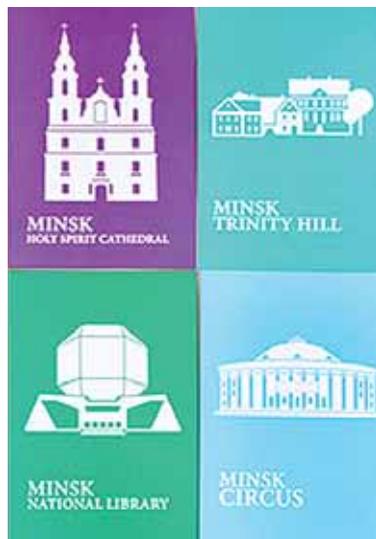
— Фестываль, як вы казалі, ладзіцца, каб далучыць спецыялістаў, маркетологаў і дызайнераў да, скажам так, беларускай справы. Гэта гучыць як “перавыхаваць” на патрыятычны лад асоб, якія ўжо адбыліся, прычым — як касмапаліты. А не спрабавалі далучыць да фестывалю студэнтаў — будучых дызайнераў? Яны яшчэ толькі фарміруюцца як творцы. Яны — менш прагматычныя, больш эмацыйныя, хутчэй адгукаюцца на пазітыўныя ідэі...

— Хто стукае ў дзверы, таму і адчыняюць. Каб яны самі да нас звярнуліся, мы маглі б вылучыць для іх “дзялянку”. Мы увогуле хацелі б

Як не зрабіць
рэкламны ход —ходам назад?

Культурны маркетынг, якога амаль няма

больш”. Правільна кажа: калі мы робім копію, падабенства таго, што ўжо ёсць, дык нас і ўспрымаюць адпаведна. І крыўдаваць нам няма на што. Мы размываемся ў прасторы замест таго, каб прыцягваць да сябе ўвагу. Па словах нашага гасця, японцы самі ніколі нічога не вынаходзілі, — яны бяруць нешта гатовае і паляпшаюць яго так, што яно становіцца на парадак лепшым. Таму Японія і стала сусветным тэхналагічным лідарам. Дарэчы, у культурнай галіне японцы робяць тое ж самае...

— Мяркуецца, нашай краіне варта ісці японскім шляхам?

— У беларусаў, вядома, ёсць свой шлях. Але, у любым выпадку, трэба рабіць нешта адметнае, што вылучала б нас з асяроддзя. А калі з глабальнага ўзроўня сысці да рэгіянальнага, да брэндінгу тэрыторыі, дык тут адносна Беларусі я выслухаў розныя меркаванні. Да прыкладу, ад дасведчанага расійскага маркетолога я пачуў наступнае. У вас, кажа, ёсць добрая тэма: любы сярэднестатыстычны расіянін, калі чуе, бачыць “Зроблена ў Беларусі”, “беларускае”, то ведае, што гэта прадукт якасны ды недарагі. І на гэтай хвалі да нас сфарміравалася пазітыўнае стаўленне. З гэтым брэндам можна ўпэўнена пачувацца на расійскім рынку.

Ад іншага ж калегі я чуў, што працаваць на ўзроўні “беларускае — гэта добрае і таннае” — не правільны ход. Гэта не шлях, не развіццё. Няхай лепш будзе дарагое, але — выдатнае, унікальнае. Хтосьці лічыць, што Беларусь павінна развіваць свой транзітны патэнцыял. Ёсць думка, што яна павінна быць ІТ-краінай. Розныя думкі, розныя канцэпцыі выказваюцца — гэта называецца “пошук пазіцыянавання”. Яго сэнс у тым, каб знайсці ўнікальную якасць, заявіць такім чынам пра сябе і развіць гэтую якасць на ўзроўні глабальнага рынку. І трэба разумець: які шлях, які вектар развіцця мы ні абралі б у эканоміцы, гэта пэўным чынам адб’ецца на культуры... Але першае, што нам трэба зрабіць, — навучыцца паважаць і любіць сваё.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

У афармленні выкарыстаны работы, што трапілі ў шорт-лісты фестывалю Фота суразмоўцы зрабіў Джон КУНСТАДТЭР

Дыплом і пасля дыплама: ці спрацоўвае сёння сістэма творчай адукацыі на Асобу мастака?

У ВНУ краіны, дзе рыхтуюць спецыялістаў для сферы культуры і мастацтва, не так даўно прайшлі абароны дыпломных работ. Карэспандэнт “К” давёўся пабываць на некаторых з іх ды такім чынам зазірнуць у будучыню. Менавіта так, бо ўчарашнія студэнты, сённяшнія выпускнікі, — заўтрашнія майстры. Для людзей дасведчаных, якія ўжо ведаюць, што расце на культурным полі, чаго чакаць ад таго або іншага мастака, які адбыўся ў якасці творцы, абароны дыпломных работ маюць асаблівую прывабнасць. Тут заўжды ёсць інтрыга, тут магчымыя адкрыцці ды неспадзяванкі. Ды, зрэшты, заўжды больш цікава глядзець за далягляд, чым азірацца назад. Між тым, абароны, як абсалютная большасць мастацкіх выставак у прэстыжных залах сталіцы і буйных гарадоў, маюць у нечым рэтрапектыўны змест. Прайшоў амаль месяц — час, дастатковы для рэфлексій і аналізу. Робім яго разам са знаёмымі творцамі і педагогамі Акадэміі мастацтваў.

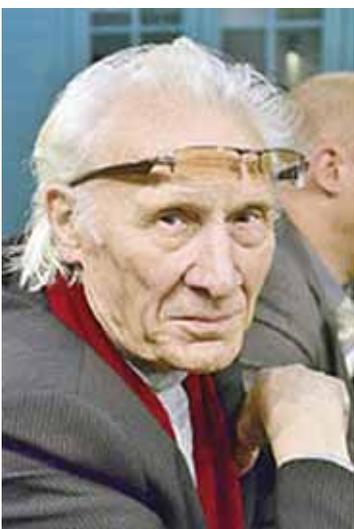
Безумоўна, найбольшую цікавасць уяўляе абарона ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Самі тэмы дыпломных работ, прадстаўленых на абарону студэнтамі БДАМ сёлета, сведчаць, што творчая моладзь — неабыхавая да гісторыі Бацькаўшчыны. Ды і падтрымка дзяржавай гістарычнага напрамку ў мастацтве адыгрывае немалую ролю. Згадаю, прынамсі, станковыя карціны Таццяны Красільнікавай “Шляхамі мінулага”, Ніны Язерскай — “Каралеўскае палаванне”, Кацярыны Вішнеўскай — “Парадны партрэт Юрыя Радзівіла”, манументальны роспіс Ганны Біцюк і Мікалая Карэліна “Подых мінулага” ў інтэр’еры Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь. На апошняй рабоце наогул варта засяродзіцца асобна. Гэта шматфігурная кампазіцыя сімвалізуе гістарычны шлях беларускай нацыі ад глыбокай старажытнасці да часоў нацыянальнага Адраджэння. Розныя эпохі паўстаюць у постацях сьпінных дзеячаў культуры. Значнасць дадзенаму твору надае само месца, дзе ён размешчаны: у гэтых сценах роспіс будзе працаваць і на міжнародны імідж Беларусі.

Некаторыя іншыя работы манументалістаў таксама замоўлены МЗС. Сярод іх — два пано для будынка пасольства ў Баку. Аўтар — Алеся Скарабагатая. Гэты творы з залётам містыкі ўжо атрымалі станоўчую ацэнку азербайджанскіх мастакоў, якія азнаёміліся з карцінамі па рэпрадукцыях, прадстаўленых нашым Паслом у гэтай краіне.

Дзякуючы дыпломнікам-манументалістам абарона выйшла не толькі за сцены Акадэміі, але і за межы Мінска. Скажам, Дзяржаўная камісія выехала на Магілёўшчыну — у вёску Баркалабава Быхаўскага раёна, каб даць ацэнку роспісу Антона Бельскага ў мясцовым храме Іаана Прадцечы.

Зазірала Дзяржкамісія ў будучыню...

“Павінен справіцца! А не спраўляецца...”

Іван МІСКО, народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, старшыня сёлетняй Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі ў БДАМ:

— Агульны ўзровень дыпломных работ і скульптуры ў прыватнасці — добры. Адзначу, што акрамя гіпсу ды пластыліну на гэтай абароне я бачыў і матэрыял. У дадзеным выпадку — дрэва. Хацелася б, канешне ж, каб мелася бронза, але для студэнта гэта занадта дорага. Калі ж параўноўваць бягучы год і мінулы, дык розніца — велізарная: у выбары тэм — гістарычных — і ў майстэрстве. І гэта свядомае рашэнне саміх дыпломнікаў. Бо як бы ні ўплываў на студэнта пед-

агог, але дыплом ён робіць сам. І, адпаведна, выбірае тое, на што хопіць сіл. Гістарычную ж тэму, скажу шчыра, не кожны здольны і асэнсаваць, і выканаць.

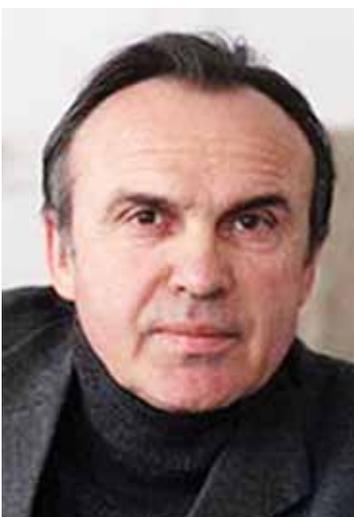
Хачу, аднак, засяродзіцца на праблемах — не гэтай абароны, а ўвогуле навучальнага працэсу. Адзнака студэнта — гэта і адзнака выкладчыку. Вось, пяць гадоў студэнт вучыўся, на шосты — дыплом. Калі за пяць гадоў яго не выгналі з Акадэміі, значыць, з дыпломам ён мусіць справі-

ца. А не спраўляецца... Чаму? Значыць, не так, як трэба, пабудавана навучальная праграма. Значыць, з выкладчыка спытаць трэба.

Ці вось яшчэ. За дзесяць дзён да абароны адбываецца прагляд. Робяцца заўвагі, і рэдка хто паспявае да абароны штосьці выправіць. Дзесяць дзён на дапрацоўку замаля — патрэбна дваццаць. Гэта прапанова на будучыню.

Хацелася б, каб тая, хто заканчвае Акадэмію з адзнакай, мелі магчымасць павысіць сваю кваліфікацыю. У многіх галінах існуе сістэма паслядыпломнай адукацыі. Павінна яна быць і ў мастацтве. Калісьці былі ў нас такія майстэрні для скульптараў ды жывапісцаў — аналаг аспірантуры, — цяпер няма. Варта падумаць пра адроджэнне такой структуры ў сістэме Акадэміі мастацтваў...

“У манументальнага сёння — іншы маштаб”

Уладзімір ЗІНКЕВІЧ, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі краіны, загадчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва БДАМ, прафесар:

— Сёння можна пачуць: маўляў, скончыўся будаўнічы бум, а з ім адышла ў нябыт і беларуская манументальная школа, бо калі няма заказаў на манументальны роспіс, дык мастакі-манументалісты страваюць кваліфікацыю. Насамрэч, гэта не так. Будзеца сёння шмат. Але прыгажосць будынкаў дасягаецца праз архітэктурныя формы і новыя матэрыялы. Манументальнае ж мастацтва, якое раней было ў асноўным экстр’этным, перайшло ў інтэр’еры. У савецкі час мастак-ма-

нументаліст часта мусіў выпраўляць памылкі архітэктара. Нашы класікі Аляксандр Кішчанка і Гаўрыла Вашчанка сваімі творамі прыхоўвалі такія казусы. Прыкладам могуць стаць мазайкі Аляксандра Кішчанкі на абсалютна нецікавых, з архітэктурнага пункта гледжання, тарцах будынкаў насупраць Нацыянальнай бібліятэкі.

Цяпер у манументальна-дэкаратыўнага мастацтва змяніўся маштаб і аўдыторыя: яно скіравана не на горад увогуле, а на пэўнае кола

гледачоў. Адпаведна, змяніліся стылістыка ды змест. Гэта відаць і па дыпломных кафедрах.

Рост патэнцыялу добра бачны на прыкладзе апошніх пяці гадоў. Досьць сур’ёзныя дыпломы былі, дарэчы, і летась, але сёлетня — значна цікавейшыя. Гэта і роспіс у Міністэрстве замежных спраў, і фрэскавы роспіс храма ў Баркалабаве: дыпломнік мог абараніцца трыма-чатырма квадратнымі метрамі — ён жа распісаў пяцьдзесят і даў абавязак царкве распісаць яе цалкам за год.

Творчая моладзь скіравана на самасцвярджэнне праз працу. Добра, што маладым мастакам не ўласціва фальшывая “зорнасць”. Сваю значнасць яны даказваюць не рыторыкай, а — творчасцю...

“Яны не падобныя на папярэднікаў, але...”

Уладзімір СЛАБОДЧЫКАЎ, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, загадчык кафедры скульптуры БДАМ, дацэнт:

— У нас сёлета — шэсць дыпломнікаў. Гэта адзін з лепшых выпускаў за апошнія гады. Маём сапраўды вялікі дыяпазон работ. Усе выпускнікі дэманструюць сваё бачанне і адметную пластычную мову. Яны не падобныя між сабой і на сваіх папярэднікаў. Мяркую, што яны валодаюць большай творчай свабодай, чым тая, якую ў іхнім узросце мелі іх настаўнікі. І не ў тым справа, нібыта нам нешта забаранялі ці загадвалі, а ў тым, што сённяшняя творчая моладзь пазбаўлена такой

апекі з боку дырэктывы структур. Кожны мастак вольны настолькі, наколькі можа сабе дазволіць. Але калі ён хоча бачыць свае праекты рэалізаванымі, дык мусіць улічваць эстэтычныя стэрэатыпы грамадства. Скажам шчыра, у савецкі час стылявая і тэматычная прастора творчай самарэалізацыі была даволі шчыльнай. Сёння ж грамадства больш адукаванае ды талерантнае. І для маладых мастакоў паўстае праблема: як разумна скарыстаць гэтую свабоду?

Я вылучыў бы дзве дыпломныя работы манументальнага плана як вельмі перспектыўныя: гэта скульптура Настасі Мужчынскай “Суцяшэнне”, прысвечаная загінулым за нашу незалежнасць, і мадэль палацавага помніка “Князь Канстанцін Астрожскі-старэйшы” Аляксандра Навасёла. Гэта творы, якім адразу ж можна рабіць павелічэнне, адліваць у бронзе. Мяркую, што нам, Акадэміі, варта парупіцца пра тое, каб згаданыя скульптуры сталі помнікамі. Трэба выходзіць на гарадскія ўлады, на Міністэрства культуры, некаж зацікавіць патэнцыйных заказчыкаў.

Цікавасць маладых мастакоў да гісторыі — з’ява невыпадковая: наша грамадства “выспела” для асэнсавання нацыянальнай спадчыны, а моладзь гэта адчувае яшчэ больш тонка...

■ Думкі Івана Міско пра тое, што найбольш таленавітыя выпускнікі мусяць мець магчымасць вучыцца далей, падтрымлівае, як я мог пераканацца, і прафесура БДАМ. Ад шэрагу выкладчыкаў галоўнай “кузні” кадраў для мастацтва я чуў, што паслядыпломная адукацыя патрэбна найперш для таго, каб захаваць рэалістычную мастацкую школу, на якой трымаецца і наша Акадэмія, і увогуле беларускае выяўленчае мастацтва. Тут і прыдумляць нічога не трэба. Досвед — ёсць. Былі Творчыя майстэрні Акадэміі мастацтваў СССР. Іх скончылі творцы, за якіх краіне не сорамна: Уладзімір Тоўсцік, Алеся Ксяндзоў, Віктар Альшэўскі, Андрэй Задорын, Раман Заслонаў... Той, хто сюды трапляў, мог на працягу некалькіх гадоў не клапаціцца пра побыт і засяродзіцца на творчасці. У Беларусі Майстэрні ўзначальвалі Заір Азгур і Міхаіл Савіцкі. Потым, калі першы сышоў у іншы

свет, а другі з прычыны стану здароўя адышоў ад спраў, гэты свайго роду “інстытут павышэння кваліфікацыі” пачаў трансфармавацца ў нешта няўцямае. Бадай, на кожнай абароне ў Акадэміі ёсць колькі маладых творцаў, вартых таго, каб пра іх клапацілася дзяржава. Паўнаважныя Творчыя акадэмічныя майстэрні і сталіся б такой формай клопату.

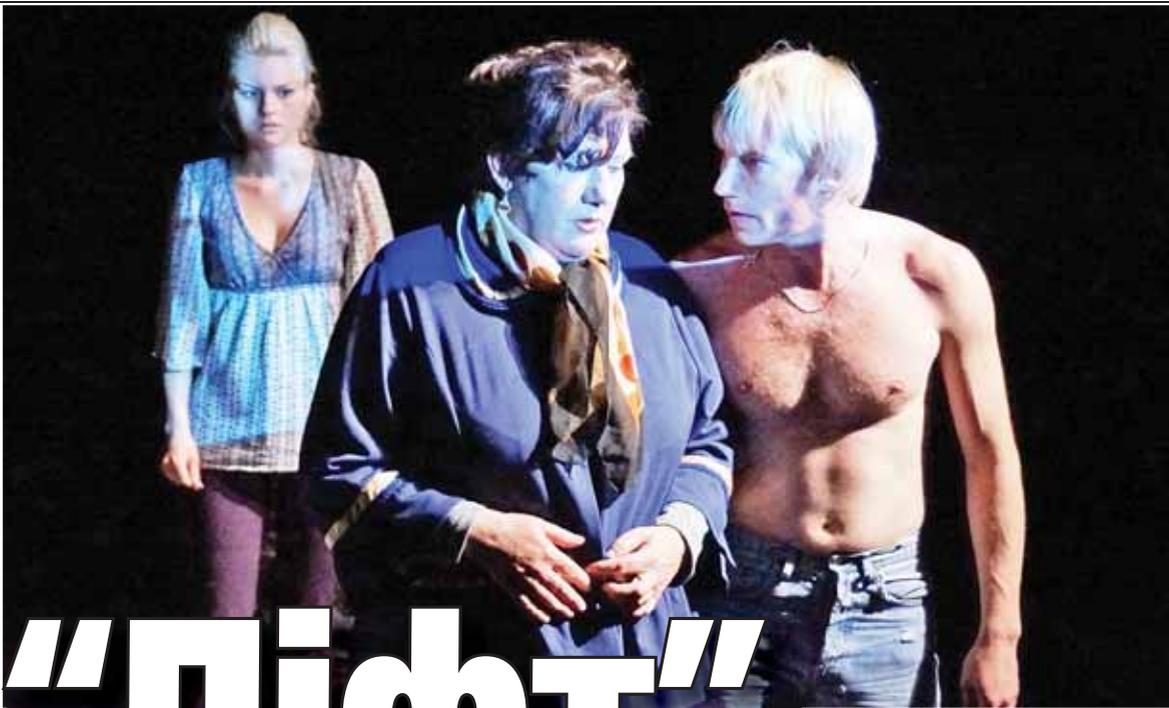
Дарэчы, помнік Першадрукару перад Нацыянальнай бібліятэкай, што прынёс славу скульптару Алесю Дранчу, ствараўся якраз у сценах згаданых Майстэрняў, дзе вучыўся творца пасля абароны дыплама. Мяркую, гэта яшчэ адзін аргумент на карысць аднаўлення паўнаважных акадэмічных Творчых майстэрняў.

Занатаваў і разважаў Пётра ВАСІЛЕЎСКИ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ, Юрыя ІВАНОВА і з архіваў БДАМ

Фестываль

Класіка ці сучасная драматургія: што мусіць быць флагманам актуальных тэатральных працэсаў? Гэтае папраўдзе дыялектычнае пытанне можна было б вынесці ў якасці своеасаблівага дэвізу X Маскоўскага міжнароднага фестывалю камерных тэатраў і спектакляў малых форм "Славянскі вянец", які сабраў творчыя калектывы з Расіі, Беларусі, Украіны, Малдовы і Балгарыі. Нашу краіну на гэтым форуме прадстаўляў Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа, які заявіў у конкурсную праграму фестывалю спектакль "Ліфт" па п'есе сучаснага беларускага драматурга Юліі Чарняўскай.

Беларускія тэатры традыцыйна прысутнічаюць у афішы гэтага прэстыжнага славянскага фестывалю, аднак у большасці выпадкаў — з пастаноўкамі паводле класічных, так бы мовіць, правяраных твораў. Гэтым жа разам Коласаўскі тэатр зрабіў стаўку на "жывую", новую драматургію. І — не прагадаў. Найперш таму, што яна, драматургічная аснова, створаная пад моцным кінематаграфічна-серыяльным уплывам, не стала... замінаць акцёрам і рэжысёру стварыць пазнавальныя, дакладныя вобразы — не маргіналаў або геніяў, а тых, што кожны дзень сустракаюцца нам. Рэжысёр спектакля Валерыі Анісенка пайшоў дакладна вывераным шляхам: ён не стаў распавядаць і разыгрываць на сцэне гісторыю (імі, нават самымі незвычайнымі і неверагоднымі, сёння ўжо не здзівіш тэатральнага глядача). "Жыццё чалавечага духу", эмоцыі і ўнутраныя перажыванні герояў — вось тое, што ён знарочыста вывёў на першы план і зрабіў "персанажамі" спектакля, у чарговы раз агаліўшы глабальную праблему сучаснага чалавечтва — папраўдзе фатальнай розніцы, прорвы паміж знешнім жыццём, навязаным тэлебачаннем, рэкламай, модай і г. д., і тымі тонкімі, бурлівымі, часам нават лавінападобнымі працэ-

"Ліфт" на паласе перашкод

самі, што адбываюцца пад гэтымі "абалонкамі" — у людскіх душах. І як бывае страшна, непапраўна, калі лавіна гэтых эмоцый прарываецца вонкі...

Аkurat гэтая праўда ўнутранага жыцця персанажаў, увасобленых віцебскімі акцёрамі, і скарыла фестывальнае журы, якое адзначыла "Ліфт" спецыяльным дыпламам "За асваенне сацыяльнай праблематыкі", а таксама дыпламам "За яркае сцэнічнае існаванне" — Раісу Грыбовіч у ролі Маці Дзімона.

Тэма актуальнасці сучаснага тэатральнага мастацтва сталася магістральнай для юбілейнага "Славянскага вянца". Яшчэ і таму, што значная частка конкурсных спектакляў па творах класікаў славянскай драматургіі так ці інакш узнімала пытанне не актуалізацыі класікі, але яе інтэграцыі — у культурную палітру нашага жыцця, кола інтарэсаў, нарэшце, у менталітэт сучаснікаў. Што мусіць прадпрымаць рэжысёр для таго, каб "дыстанцыя" паміж класічным творам і глядачом у зале не становілася "паласой перашкод"?

Беларусы ды іншыя: стаць класікам ці класіка рабіць сучасным?

Фестываль прапанаваў розныя "рэцэпты". Сяроўскі тэатр драмы ў спектаклі "Банкрот" А.Астроўскага не пайшоў шляхам ілюстрацыі "старадаўніх нормаў", а зрабіў стаўку на выяўленне механізмаў паводзін людзей "вакол" грошай, якія не толькі аказваюцца ва ўсе часы аднолькавымі, але і востра, проста ў лоб, узнімаюць пытанне: чым кожны з нас гатовы заплаціць за грошы? У выніку чаго і дом Бальшова напрыканцы спектакля непрыкметна ператвараецца ў аптывы склад, а людзі — у плоскія фігуры, да якіх можна падставіць чыю заўгодна "галаву" і перасунуць у любое зручнае месца (прыз фестывалю "За лепшае візуальнае рашэнне").

У спектаклі "Апошні тэрмін" В.Распуціна Ровенскага абласнога акадэмічнага ўкраінскага музычна-драматычнага тэатра дзюко, якая, паводле задумкі аўтара, разгортваецца ў сібірскіх глыбінцы, рэжысёр спектакля Уладзімір Петрыў (прыз фестывалю "За лепшую рэжысуру") пераносіць... на Валынскае Палессе, "перакладаючы" сібірскую гаворку на ўкраінска-палескую. Аднаго гэтага аказваецца дастаткова для таго, каб знакамітая распуцінская гісторыя ў выкананні ўкраінскіх акцёраў выйшла па-за межы побытавага расповеду і ператварылася ў сапраўдную прытчу пра нашы ўзаемаадносіны з уласнымі продкамі, са сваім родам, з каранямі.

А вось у "Тарэлкіне" А.Сухаво-Кабыліна Маскоўскага драматычнага Тэатра на Пярэўскай, які журы фестывалю назвала

лепшым спектаклем, рэжысёр Кірыл Панчанка не пайшоў шляхам пошуку міжчасавых або міжпрасторавых эквівалентаў. Пошук вобразнай структуры, якая злучыла б часы і прасторы, — вось "ключык", што пазбаўляе твор Сухаво-Кабыліна музейнага налёту "класічнасці" і ператварае спектакль, "камедыю-жарт", у востры дыялогі філасофскі фарс.

У спектаклі няма анічога, што з'яўлялася б тым, чым яно нам бачыцца: бы ў старым калейдаскопе, матэрыяльны бок свету герояў Сухаво-Кабыліна ў адно імгненне гатовы змяніцца на свет іх прагнітых ды спархнелых думак-эмоцый, і ўсё гэта — пры фармальнай "статычнасці" сцэнічнай прасторы. Такое "пярэваратніцтва" (не толькі прасторы і людзей у ёй, але і чалавечай сутнасці кожнага з яе насельнікаў), што, бы тэатральны трук, адбываецца на нашых вачах, на думку рэжысёра, і было важным для Сухаво-Кабыліна.

Нібы пад мікраскопам, тэатр разглядае прыроду ды наступствы людскога "пярэваратніцтва", і прыходзіць да высновы, што самае жахлівае ў ім — зусім не крывапіўства ды іншыя "пужалкі", якімі запраўляюцца Варавіны (Юрыі Булдыгераў — прыз журы "За лепшую мужчынскую ролю"), а тое, што аднойчы ступішы на гэтую сцяжынку, ужо нельга збочыць з яе і зрабіць выгляд, нібыта ўсё засталася па-ранейшаму. Вось толькі выглядае гэтае "пярэваратніцтва" зусім не так, як у галівудскіх фільмах пра вампіраў: кіношную рамантыку і лірыку выцясняя прага крывапіўства. Не важна — фізічнага, эмацыянальнага, маральнага...

Што ж да агульнага плёну "Славянскага вянца", дык творчых стасункаў ды нагод для ўзаемаабмену новымі спектаклямі шмат не бывае. Фарміраванне ва ўмовах актыўнага наступлення глабалізацыі поля для сумеснага мастацка-творчага руху і генерацыі ідэй, не прынесеных аднекуль "звонку", але народжаных у нетрах славянскай культуры, — вось "маячок", які не перастае прыцягваць да сябе па-сапраўднаму творчыя групы...

Татцяна КОМАНОВА
На здымку: сцэна са спектакля "Ліфт" (Дзімон — Яўген Бераснеў, Маці — Раіса Грыбовіч, Алена — Юлія Чуліна).
Фота Аляксандра КАЛУГІНА

Дызайнерскі ход

У галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі экспануюцца работы літоўскіх дызайнераў — пераможцаў сёлетняга нацыянальнага конкурсу "Geras dizainas". "Geras" — перакладаецца як "добры". Гэты конкурс ладзяць Форум дызайну Літвы і Міністэрства культуры гэтай краіны. Мэта конкурсу — падтрымка мясцовага творцы і вытворцы.

Мяркуючы па экспанатах, сёння ў нашых суседзях у пашане экалогія, эканомія і ашчаднасць. Большую частку экспазіцыі складае мэбля. Стылёва яна нагадвае распрацоўкі савецкіх мастакоў-канструк-

Добры дызайн у "Лабірынце"

тараў 20-х гадоў мінулага стагоддзя (тады слова "дызайн" не вядалі), калі краіна пераадольвала наступствы Грамадзянскай вайны і пасляваеннай разрухі. Каб зрабіць штосьці з нічога, прыстойную і зручную рэч з таннах матэрыялаў, патрэбны талент і майстэрства. Яны былі ў класікаў савецкага дызайну, ёсць і ў сённяшніх літоўскіх дызайнераў, якія шчыруюць на ніве функцыянальнага мінімалізму.

Цікавамі падаюцца спробы ўвесці фальклорныя матывы ў атрыбуты гарадскога побыту, каб неяк вылучыцца з глабалісцкага кантэксту, які сёння становіцца дамінаючым у літоўскай культуры.

Выстаўку варта наведаць прафесіяналам-дызайнерам і ўсім, каго цікавяць культурныя тэндэнцыі на постсавецкай прасторы.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Раскадроўка

Чаму калекцыю айчыннай анімацыі набылі за грошы саміх аніматараў?

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 4—5.)

Што ж далей?

Наступным крокам па аднаўленні класікі беларускай анімацыі, кажа дырэктар Музея гісторыі беларускага кіно, будзе вызначэнне найбольш каштоўных фільмаў.

— Са спіса ў 172 адзінкі мы вылучым шэраг, якому будзе нададзена першачарговая ўвага. І на гэтай аснове мае з’явіцца “Залатая кніга беларускай анімацыі”...

Пра ідэю стварэння вышэйназванага асветніцкага атракцыёну ў Музеі гісторыі беларускага кіно “К” пісала сёлета. Але ж тады праект быў пад заслонай таямніцы. Сёння Ігар Аўдзееў пагадзіўся падзяліцца задумкамі.

— “Кніга” плануецца ў выглядзе стэнда з вялікімі маніторамі, на якіх будуць з’яўляцца персанажы мультфільмаў, — абмаляваў ён будучы атракцыён. — Гэта будзе інтэрактыў, які дазволіць наведвальніку, так бы мовіць, заглябіцца ў матэрыял. Напрыклад, на экране з’яўляецца анімацыйны герой і пытае: “Хочаш

Купілі рарытэты і...

пазнаёміцца з маімі прыгодамі?” Калі глядачу падабаецца персанаж, ён націскае на кнопку і можа ўбачыць урыўкі з мультфільма. Калі ж не — далей гартае “старонкі” электроннай кнігі. Вядома, што публіцы будзе прапанаваны шэраг абліччаў, каб кожны мог выбраць таго, хто яму больш даспадобы...

Супрацоўнікі музея хочаць зрабіць пілотную версію “Залатой кнігі беларускай анімацыі”, каб быў бачны механізм працы атракцыёна, а далей — напоўняць праграму інфармацыяй пра новыя фільмы.

Ігар Аўдзееў падкрэсліў, што з задавальненнем прапанаваў бы наведвальнікам і DVD-дыскі з айчын-

най мультыплікацыяй, але, на жаль, фірма, з якой працуе ў гэтым кірунку кінастудыя “Беларусьфільм”, мае дазвол распаўсюджаць прадукцыю толькі ў пэўных крамах.

— Гэтае пытанне пакуль не вырашана, — канстатаваў ён. — Хоць, натуральна, такая паслуга магла б быць у музеі...

Як і павелічэнне дэманстрацыйных залаў, калі б установа мела адпаведнае тэхнічнае абсталяванне.

— Мы валодаем дастатковымі плошчамі і маглі б зрабіць адпаведныя пляцоўкі для паказаў на ўсіх паверхах, але... няма тэхнічнага абсталявання. Нават экран у галоўнай зале, які насамрэч з’яўляецца звычайным

тэлевізарам, — падарунак спонсара. А, да прыкладу, у маскоўскім Музеі кіно на Прэсні працуе шэсць залаў...

Ды ўсё ж, вяртаючыся да ўзнятага некалі “К” пытання на конт стварэння адмысловага Цэнтра анімацыйных мастацтваў, Музей гісторыі беларускага кіно дэманструе, што павольна, але ўпэўнена рухаецца ў дадзеным напрамку. Калекцыя беларускай класікі, пляцоўка для гуртавання прафесіяналаў, новыя рэжымы дэманстрацыі кіно, асабістая зацікаўленасць супрацоўнікаў — усё

гэта сведчыць пра тое, што на сённяшнім этапе ўстанова і яе аднадумцы робяць у плане захавання ды папулярнага айчыннай анімацыі нават больш, чым магчыма.

Менавіта дзякуючы падобнаму падыходу мы маем хаця б тое, што маем. А гэта не так ужо і мала.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

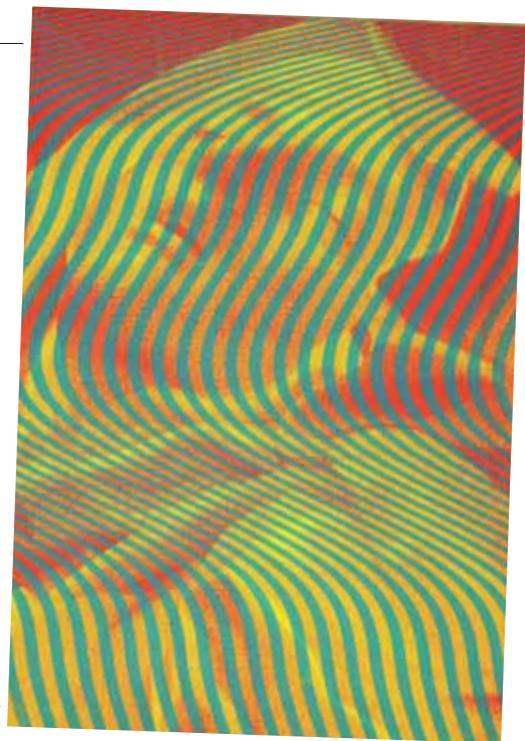
На здымках: кадры з першых беларускіх анімацыйных стужак “Касец-асілак” (1976 г.), “Квака-задавака” (1975 г.), “Цімка і Дзімка” (1975 г.).

Вернісаж

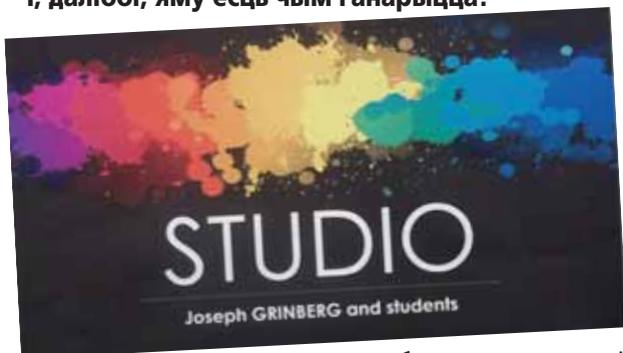
У гомельскай Мастоцкай галерэі Гаўрылы Вашчанкі працуе выстаўка жывапісу Аляксандра Грышкевіча “Зямля”. Менавіта гэтае палатно (а яно — перад вамі) і стала цэнтрам экспазіцыі.

У вас яшчэ ёсць апошняе магічмасць пабачыць работы студэнтаў Майстэрні шаўкаграфіі Акадэміі выяўленчага мастацтва ў Катавіцах і Майстэрні лічбавай візуалізацыі Акадэміі выяўленчага мастацтва ў Кракаве. Выстаўка польскіх работ у Музеі сучаснага мастацтва атрымала назву “Print/Screen/Print”.

Мастыхін

Кожнаму настаўніку цікава, як склаўся лёс яго вучняў. Гэтым пачуццём кіраваўся мастак Іосіф Грынберг, ладзячы выстаўку “Студыя”. Паводле канцэпцыі, яна з’яўляецца творчай справаздачай, дзе разам з карцінамі настаўніка прадстаўлены плён працы ягоных вучняў. Іх поспехамі спадар Грынберг ганарыцца як уласнымі. І, далібог, яму ёсць чым ганарыцца!

Жывапісец Іосіф Грынберг нарадзіўся ў 1946 годзе. Скончыў Пензенскае мастацкае вучылішча, потым — Беларускае дзяржаўнае тэатральна-мастацкае інстытут. Яго настаўнікамі былі мэтры

беларускага жывапісу Данцыг, Ахрэмчык, Воранаў, Крохалеў, Ліўшыц. Час навучання Грынберга ў ВНУ супаў з усталяваннем у нашым мастацтве “суроўга стылю”. Мяркую, гэтая акалічнасць карэнным чынам паўплывала на фарміраванне ўласнай творчай

манеры жывапісца. Бо “суровы стиль” — гэта не столькі набор характэрных прыёмаў ды выяўленчых стэрэатыпаў, але, найперш, бачанне звыклых рэалій у іншым святле ды памкненне “зачапіць” глядача: намалюваць так, каб той спыніўся ля карціны. З той пары Іосіфу Грынбергу ўласцівы зварот да актуальнай

тут, дарэчы, і водгулле сюррэалізму, і настрой сац-арту.

Пасля заканчэння Тэатральна-мастацкага інстытута Іосіф Грынберг дваццаць гадоў кіраваў студыяй выяўленчага мастацтва пры Мінскім палацы піянераў. Шэраг ягоных выхаванцаў потым атрымаў вышэйшую мастацкую адукацыю. Сёння можна

лькі студыя пры Палацы піянераў давала пачатковыя веды не толькі ў малюнку ды жывапісе, але і знаёміла з дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам, дык не дзіва, што вучні Грынберга здолелі рэалізаваць сябе ў самых розных відах мастацтва. Цікава, што іх творчы почырк абсалютна не падобны на почырк настаўніка. У

“Студыя”: сустрэча праз дзесяцігоддзі

тэматыкі, дынамічная пабудова палатна, дакладна вывераны колеравы дысананс і, у шэрагу выпадкаў, свядомае ігнараванне колеравых ды тонавых нюансаў для надання выяве большага драматызму. Прыкладам могуць служыць прадстаўленыя ў гэтай экспазіцыі ягоныя карціны “Палаючыя марыянэты”, “Мастак Апалінары Пупко”, “Паэт. Памяці Уладзіміра Высоцкага”, “Вечар. Партрэт Алеся Родзіна”. Ёсць

з упэўненасцю сказаць, што яны адбыліся як творчыя асобы. Некаторыя з вучняў спадара Грынберга прадставілі свае творы ў экспазіцыю “Студыі”: гэта мастакі-дызайнеры Наталля і Аляксандра Мінкевіч, сцэнограф Зіновій Марголін, кераміст Аляксей Мартынаў, жывапісцы Юрый Падолін, Андрэй Бялоў, Максім Малышаў, графікі Карына Харанека і Кацярына Шапашнікава, аніматар і дызайнер Міхаіл Тумеля. Пако-

гэтым, дарэчы, таксама праявіўся талент Іосіфа Грынберга: спрыяць раскрыццю творчага патэнцыялу вучня, а не навязваць яму манеру педагога.

Пэўны час Грынберг жыў у Ізраілі і там таксама вёў мастацкую студыю. Работы трох ягоных ізраільскіх вучняў — Рут, Джудзі і Шмуэля Шыр — таксама прадстаўлены ў экспазіцыі “Студыя” ў Мастоцкай галерэі Міхала Савіцкага.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Мужчыны Параф'янава

Для большай, так бы мовіць, дакументальнасці вырашылі кожны наш прыпынак на канкрэтным аб'екце пазначыць "наматаным" кіламетражом, часам прыбыцця і, па магчымасці, статыстычнай колькасцю жыхароў. Сказана — зроблена: 111 км ад Мінска, **аграгарадок "Параф'янава" Докшыцкага раёна**, 12 гадзін апоўдні.

Вёска — знаёмая. Некалькі гадоў таму мы пісалі пра тое, што ў мясцовым СДК працуюць (што само па сабе ўнікальна, што само па сабе — брэнд!) аж трое мужчын: дырэктар Вікенцій Скараход, мастацкі кіраўнік Віктар Арлоўскі, кіраўнік знакамітага народнага фальклорнага ансамбля "Землякі" Алег Каляга... Парадаваліся, што ніводзін не змяніў абранай прафесіі. Брэнд застаўся брэндам і выдае на-гара неблагі, як нам падалося, вынік.

У СДК — восем калектываў, у тым ліку — драмтэатр, клуб аматараў спорту. Да дзейнасці клубных фарміраванняў прыцягнута ці не ўсё "творчаздольнае" насельніцтва: ад участкавага да вочнікаў-завочнікаў БДУКІМ. Віктар Арлоўскі распавядае, што за абслугоўванне аддаленых вёсак клуб узнагароджаны газонакасілкай, а сам мастацкі кіраўнік прызнаны адным з лепшых культработнікаў Докшыччыны. Так са сваімі "Оскарамі" мясцовага значэння і сфатаграфаваліся для "К"...

За "тэхналогію" абслугоўвання аддаленых і маланаселеных вёсак мы, шчыра кажучы, абедзвюма рукамі ўхапіліся. Пад час мінулага ваяжу з прыкрасцю давялося канстатаваць: там-сям на Гродзеншчыне такое абслугоўванне (нават з улікам працы аўтаклуба) зводзілася да аднаго візіту ў асобна ўзятую вёску... Дык вось, газонакасілка параф'янаўскім мужчынам дасталася не дарэмна. Мастацкі кіраўнік установы распавёў, што ў іхняй зоне клопату знаходзіцца адзінаццаць вёсак. Жыхар кожнай не пачувае сябе абзеленым, бо брыгада з СДК свае маршруты будзе, калі так можна сказаць, аптымізаваным чынам. Мураўшчына — нежылая, у Ашунаве — адзін жыхар, у вёсцы Іваноўва — двое (і тое — пад час дачнага сезона). І калі параф'янаўскія артысты скіроўваюцца ў, скажам, Грынеўшчыну, дзе аж сорок вясцоўцаў, ці ў больш-менш дэмаграфічна бяспечную Хілаўшчыну, дык па дарозе збіраюць яны адзінкавых жыхароў з маланаселеных паселішчаў. У выніку кожнае абслугоўваюць канцэртнамі па тры-чатыры разы за год.

А транспартам для такіх маштабных раз'ездаў забяспечвае клубнікаў старшыня Параф'янаўскага сельсавета Галіна Азарэвіч. Такім чынам, дарэчы, адзначаюцца не толькі

Акцыя "К": журналісткі аўтапрабег па СДК і не толькі

Другі маршрут нашага трохдзённага аўтапрабегу мы вырашылі пракласці па ўстановах культуры Віцебшчыны і Магілёўшчыны. Мэта яго заставалася ранейшай: **вышукванне вясковых брэндаў, аналіз іх выкарыстання для клубаў, бібліятэк, музеяў. Адрозненне ад першага аўтатура (а ён, як вы памятаеце, ахапіў гэтыя паселішчы Мінскай, Брэсцкай ды Гродзенскай абласцей) у тым, што гэтым разам мы наведалі і асобныя раёнцэнтры. Карцела даведацца пра структуру ды праграму першачарговай дзейнасці новаўтвораных аддзелаў ідэалогіі, культуры і па справах моладзі.**

Фестываль, што сумуе па арганізатары

Дырэктар аўтаклуба з Ушачаў Пётр Алексяёнак збіраецца ў чарговы рэйс.

лькі святы вёсак, але і юбілей іх насельнікаў. План па аказанні платных паслуг выконваецца...

Ёсць у Параф'янаве яшчэ адзін брэнд: шыкоўны касцёл. Для яго мясцовыя артысты выступаюць пад час каталіцкіх святаў. А якія яшчэ магчымасці open-air выкарыстоўваюць? Аказваецца, пакуль ніякіх. Па словах Віктара Арлоўскага, была калісьці ў вёсцы летняя эстрада ды састарэла, у непрыгоднасць прыйшла. Таму ўсе дыскатэкі летам — у памяшканні, дзіцячы білет — пяць тысяч рублёў, дарослы — дзесяць...

Лірычнае адступленне
Юліяна Рагіна

А ў адной з гасцініц камандзіраванымі днямі давялося пабачыць па ТБ цікавы сюжэт: у Яраслаўлі рэзка ўпала наведвальнасць устаноў культуры: слякота — людзей цягне ў паркавую прахалоду. Тамтэйшыя работнікі культуры імгненна адрэагавалі на надвор'е крэатывам. Філарманічныя канцэрты, кінасеансы, музейныя выстаўкі і бібліятэчныя імпрэзы пачалі ладзіць ці ў дзённай засе-

ні гарадскіх сквераў, ці ў вячэрняй свежасці на... дахах дамоў. Фармат адкрытага паветра забяспечыў анішлагавасць мерапрыемстваў. Менавіта такога фармату, я перакананы, не стае нашым сельскім установам, ля якіх — старажытныя паркі, паплавы і поймы. Антураж — ёсць, жадання — бракуе, а грошы ад нестандартных платных паслуг застаюцца апалым ад спякоты лісцем пад нагамі... Шкада.

Скарб Дамейкаў

Якіх восем кіламетраў і мы — у аграгарадку "Сітцы". 13. 20. Тут — 700 жыхароў. Раён той жа — **Докшыцкі**. А антураж абсалютна іншы: былы парк ды маёнтак Дамейкаў. І ўсё гэта — несумненны вясковы брэнд, які, на жаль, ніяк пакуль не выкарыстоўваецца. Пра гэта нам распавялі загадчык мясцовай бібліятэкі Алена Карповіч і акампаніятар СДК Валерый Войцік. Мясцовая сельскагаспадарчая арганізацыя за савецкім часам была больш чым заможнай, таму і ўзвяла гмах Дома культуры, які цяпер нагадвае палац. І ўзвяла не абы-дзе, а ў старасвецкім парку Дамейкаў — таямнічым і незвычайным па наборы дрэў ды расліннасці. Раней на перыядычнае добраўпарадкаванне парку прыцягвалі нават салдат. Цяпер парк гібее... Як, зрэшты, і сам маёнтак, ад якога засталіся брама ды каланата, што папярэднічала галоўнаму ўваходу ў сядзібны дом. Раней на гэтым "калонным" пятаку ладзіліся летнія танцы, зараз — буяе хмызняк...

Але, пры ўмове добраўпарадкавання тэрыторыі, кансервавання брамы, якая руйнуецца літаральна на вачах, турысту ўсё яшчэ ёсць што паказаць. І гэтыя стыхійныя турысты раз-пораз Сітцы наведваюць, просяць школьных краязнаўцаў правесці экскурсію. На тэрыторыі парку застаўся закінуты жылы будынак — тут можна размясціць музей роду Дамейкаў. Да месца і сайт спецыяльны зрабіць, і саму вёску ды пад'язныя шляхі да яе "насыціць" рэкламнымі ўказальнікамі. І яшчэ адна ідэя, што належыць акампаніятару СДК: арганізаваць фальклорны фестываль пад адкрытым небам і рэгулярна ладзіць яго разам з работнікамі культуры Параф'янава. Ідэя — ёсць, арганізатара ж пакуль няма...

Дамейкі пакінулі пасля сябе не толькі высакародную родавую славу, але і самы сапраўдны ландшафтна-архітэктурны скарб. Да нас дайшлі яго рэшткі, але і яны пераконваюць у тым, наколькі магутнымі ў творчым волевыяўленні былі нашы пашанотныя продкі. Нам, нашчадкам, ніяк нельга гэтую славу зганьбіць. Кажуць, векавы дуб (адзі-

Ініцыятыва аднаго заўжды вынікае з апатыі другога

На людным месцы

Прайшоў рэгіянальны **семинар маркетологаў цэнтралізаваных бібліятэчных сістэм трох раёнаў: Астравецкага, Ашмянскага і Смалонскага "Метадычнае суправаджэнне дзейнасці публічных бібліятэк"**.

ГРОДЗЕНШЧЫНА

Гаворка ішла пра забяспечэнне адэкватнага рэагавання нашых устаноў на сучасныя глабальныя змяненні, пра тое, што інавацыйнасць і крэатыўнасць у бібліятэчнай справе — не капрыз, а запатрабаваныя формы будзённай работы.

Кіраўнікі і намеснікі дырэктараў устаноў абмеркавалі выкарыстанне маркетынговых сродкаў для прыцягнення большага кола чытачоў і стварэння камфортных умоў для абслугоўвання. Першымі прымалі гасцей-суседзяў астраўчане, якія прадставілі свае здабыткі на прыкладзе

Вучыліся маркетологі

Астравецкай цэнтральнай раённай бібліятэкі, Мальскай і Гярвэцкай сельскіх бібліятэк — цэнтра нацыянальных культур. Пабывалі ўдзельнікі семінара і ў Рымдзёнскай бібліятэцы.

Другі дзень семінара прайшоў на Ашмяншчыне. Дзейнасць бібліятэчных устаноў гэтага раёна, у прынцыпе, не адрозніваецца ад астравецкіх, але... Да прыкладу, Гальшанская сельская бібліятэка рэалізавала праект "Дуга, што аб'ядноўвае народы і культуры". Ашмянскія калегі падзяліліся вопытам пошуку пазабюджэтных сродкаў і гасцінна адвезлі ў Тупішкі, на месца, дзе пазначаны адзін з пунктаў Дугі Струвэ — помніка са Спіса сусветнай спадчыны UNESCO. Наведалі ўдзельнікі семінара таксама Ашмянскую дзіцячую бібліятэку, Барунскі базільянскі манастырскі комплекс, Кальчунскую бібліятэ-

Пад час семінара.

ку — цэнтр сацыяльна-культурнай падтрымкі насельніцтва.

Трэці дзень семінарысты правялі на Смалоншчыне, дзе азнаёміліся з работай Гарадской бібліятэкі № 2, Жодзішкаўскай сельскай бібліятэкі і Ракавецкай бібліятэкі-клуба. Апош-

няя сустрэла гасцей вячоркамі. У ЦРБ ўдзельнікі семінара пазнаёміліся з мастачкай Ага Мах і яе творчасцю.

Галіна ФРАНЦКЕВІЧ, метадыст аддзела бібліятэчнага маркетынгу Астравецкай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы

У вёсцы Шыпілавічы **Любанскага раёна адбылося свята "Пятрок"** (дзень памяці святых апосталаў Пятра і Паўла ў праваслаўных). Даўней у гэты дзень тут быў кірмаш: жыхароў Шыпілавіч адведвалі родныя ды сваякі.

ЛЮБАНШЧЫНА

Сёлета святкаванне Петрака (12 ліпеня) пачалося малебнам ля прыдарожнага крыжа. Потым прайшоў канцэрт ля сельскага Дома культуры. На лузе ля клуба расклалі вогнішча, вакол якога жанчыны вадзілі карагоды з пятроўскімі песнямі (мужчыны ў карагодах не ўдзельнічаюць). Замужнія жанчыны, прыгаворваючы пажаданні на добры ўраджай, па чарзе сыпалі ў агонь соль.

Вельмі эмацыйны момант у абрадзе, калі дзяўчаты, якім ужо наспей час ісці замуж, становяцца

нае, што дайшло да нас ад Дамейкаў у добра захаваным выглядзе) мае гаючы ўласцівасці. Дуб мы, канешне ж, памалі і з новымі сіламі рушылі далей...

Лірычнае адступленне Кастуся Антановіча

Ці не самы галоўны клопат для устаноў культуры нашай краіны — выкананне плана платных паслуг. Для прыцягнення наведвальнікаў і, адпаведна, сродкаў культасветработнікі што толькі ні прыдумляюць: і расаду разводзяць па вясне, і бліны выпякаюць на Масленку... І пры гэтым часам не выкарыстоўваюць відавочныя магчымасці. Скажам, чаму б таму ж высковаму бібліятэкару ці работніку клуба не праводзіць экскурсіі па мясцовых славуцках? Відавочна, у выйгрышы будучы ўсе: і турысты, у тым ліку выпадковыя, і ўстановы культуры, у якіх з'явіцца чарговая графа фінансавых паступленняў.

Івесь — як кніга

У аграгарадок **“Івесь” Глыбоцкага раёна** мы прыбылі а 16-й гадзіне. На спідометры — 211 км. Як сведчыла інфармацыя на стэндзе, населены пункт налічвае ўсяго 163 жыхары. “К” шмат разоў пісала пра мясцовыя платныя паслугі, дзякуючы якім і адпачыць у азёрным кутку можна, і да мясцовай культуры з гісторыяй далучыцца. Гэтым разам мы вырашылі спыніцца на бібліятэчнай дзейнасці.

А ёю ў Івесь кіруе Таццяна Місевич. Таццяна Уладзіміраўна нядаўна апублікавалася ў нас пад рубрыкай “Рэйтынг ідэй з інтэрнэт-прасторы”. Наогул, камп’ютар у бібліятэцы прысутнічае не для інтэр’ера, а для штодзённай працы па вышукванні крэатыву. У бібліятэцы — 380 чытачоў (з улікам не толькі мясцовых жыхароў). І гэта — сапраўдныя чытачы. Бо будні насычаны не адно кнігавыдачай, але і “калякніжымі” справамі, у тым ліку ўдзелам у міжнародных культурных праектах.

Паплюхаўшыся ў мясцовым возеры і прачытаўшы маляўнічую Івесь, як непаўторную па стылі і афармленні кнігу, рушым далей...

У госці да Быкава праз арыгамі

Мы — ва **Ушацкім раёне**. Да Быкоў, дзе нарадзіўся Васіль Быкаў, — пару кіламетраў. Там мы былі шмат разоў. Таму ў 16.35 спыніліся ў **Кублічах** (324 жыхары) і... аступілі: сельская бібліятэка носіць імя славутага прэзаіка. Ці шмат такіх пашанотных устаноў на Беларусі? Любы турыст падобную цікавостку ніколі не абміне. Ці ёсць у бібліятэцы кнігі народнага пісьменніка з

ягонімі аўтографамі? Ці завітаў сюды сам Быкаў? Што цікавага з жыцця ды творчасці прэзаіка нам распавядуць ва ўстанове?

На жаль, на большасць нашых пытанняў бібліятэкар Вольга Жаваранак адказаць не здолела. І справа не толькі ў тым, што чалавек практычна не валодае беларускай мовай (ці ж гэта дзіва для Беларусі!). Проста, Вольга Мікалаеўна працавала дагэтуль у бытавым абслугоўванні і не мае спецыяльнай адукацыі. Магчыма, з-за гэтага і не мае імпульсу для “запальвання” чытацкіх душ... З іншага боку, нельга не адзначыць: бібліятэка карыстаецца

У СДК — чарговае расчараванне. Кіраўнік установы Раіса Пабойнева (у адрозненне ад Вярыгі-Дарэўскага) мясцовым фальклорам не займаецца. Быў тут фальклорны калектыў “Валожкі”, але некалькі гадоў як ужо знік. Замест гэтага ў СДК — гурткі арыгамі, бісераляццэння, усходняга танца... І гэта ў асяродку, дзе зараджалася і буяла нацыянальная аічынная літаратура... Дарога на Бычкі для турыста, знаёмага з нашай спаконвечнай спадчынай, пакуль не вельмі радасная на знаходкі ды адкрыцці. Брэндаў шмат, аднак замест іхняй раскруткі — арыгамі з бісерам пад усходні акампанементам...

вае спецыяліст Надзея Гардзіёнак... Мы паведамілі Вользе Захаранка пра свае ўражанні ад убачанага ў Кублічах — знайшлі поўнае ўзаемаразумеенне. Так, сітуацыю варта змяняць. Так, кадравая праблема мае месца.

Мы разгаварыліся пра неадкладныя аддзелаўскія клопаты. Па меркаванні Вольгі Захаранка, быкаўскія мясціны проста заклікаюць мясцовых работнікаў культуры стварыць літаратурны фестываль! Ідэя ж пакуль гэтым жаданнем і абмяжоўваецца. Яшчэ адзін фестываль, што сумее па адмысловым арганізатары...

З-за цеснаты і колькасць дзяцей-гурткоўцаў невялікая. Між тым, менавіта Віцебшчына — заканадаўца моды ў станаўленні ды развіцці традыцыйнага рамесніцкага мастацтва...

Карацей, спраў у новага аддзела — не менш, чым у старога.

Нястомны Пётр

Дванаццаць выездаў у месяц! Менавіта столькі робіць ушацкі аўтаклуб, якім кіруе Пётр Алексянак. У выніку кожную з паўсотні вёсак, што знаходзяцца ў зоне мабільнага абслугоўвання, наведваюць цягам года мінімум па тры разы. Мы толькі пабачылі Пятра, як адразу зразумелі: гутарка будзе доўгай і дужа карыснай для тых чытачоў, чые аўтаклубы, нібы міражы ў пустыні, блукаюць дзе заўгодна, ды толькі не скіроўваюцца ў бок маланаселеных і аддаленых вёсак...

Значыць, так, Пётр — малады і нежанаты. Паспявае выконваць функцыі не толькі дырэктара ды вадзіцеля аўтаклуба, але і мастацкага кіраўніка клуба ў Дольцах. Дагэтуль жа там ніводнага калектыву не было. А цяпер — унікальны ансамбль побытавага танца, актыўны ветэранскі ансамбль. Сам валіць валёнкі, робіць кашы для грыбоў і бульбы, грае на гармоніку, упэўнены карыстальнік камп’ютара. Сумее, што няма рэспубліканскіх нарад ды семінараў для дырэктараў аўтаклубаў. А яму ёсць што сказаць на такіх семінарах. Да прыкладу: “А давайце зладзім абменныя міжраённыя і міжабласныя абменныя канцэрты аўтаклубаў!” Ці яшчэ: “А чаму б у Інстытуце культуры Беларусі не вучыць кіраўнікоў аўтаклубаў арыгінальнаму ды нестандартнаму стаўленню да працы?!” Карацей, побач з Пятром нязменная трапляеш у вір ідэй, прапанов і невынішчальнай прагі творчага самавыяўлення. Хто запярэчыць, што дырэктар аўтаклуба — не брэнд Ушацкага раёна?..

Дырэктар РДР з Ушацаў Міхаіл Багдановіч.
Віктар Арлоўскі з Параф’янава са сваімі “Оскарамі”.
Брама маёнтка ў Сітцах ці не штодня губляе цэглу.

папулярнасцю ў мясцовых жыхароў. Пад час нашага візіту некалькі чалавек выбіралі літаратуру...

Праз дарогу ад бібліятэкі — СДК у адмысловым памяшканні. Уражанне такое, што тут калісьці быў панскі маёнтак. Шыбуем у клуб і сутыкаемся з вялізным валуном, на якім пазначана, што ў Кублічах нарадзіўся Арцём Вярыга-Дарэўскі — пісьменнік, публіцыст, фалькларыст і пачынальнік новай беларускай літаратуры. Пытаемся ў мясцовых школьніц: “Ці ведаеце свайго земляка?” “Не-е-е”, — саромеюцца тыя.

Дарэчы, што за будынак выкарыстоўваецца пад СДК, мы так і не высветлілі. Кажуць, нібыта маёнтак пана Маліноўскага, але доказаў клубныя краязнаўцы не маюць...

Новая структура — новыя памкненні?

Аддзелам ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Ушацкага райвыканкама кіруе Вольга Захаранка (былы раённы ідэолаг), яе намеснік — Марыя Шаўчэнка (колішні галоўны спецыяліст аддзела культуры), за справы моладзі адказ-

кіраўнік новага аддзела пераканана: з гаспадарчых спраў неадкладнымі лічыць варта рамонт ДШМ і Музея народнай славы. Мы, у сваю чаргу, дадалі б у гэты спіс райцэнтраўскіх культурных першазадач і Раённы дом рамёстваў. Справа ў тым, што, па словах кіраўніка рамесніцкай установы Міхаіла Багдановіча, размовы пра якасную рэканструкцыю РДР не сціхаюць які ўжо год, але ж сітуацыя не змяняецца. Хоць і прадстаўлены тут усе мясцовыя рамёствы, умоў для іх пераемнасці — аніякіх.

Агульнае лірычнае адступленне

За ўсе тры дні вандроўкі ўстановы культуры, якія мы наведалі, працавалі ў строгай адпаведнасці з працоўным графікам. Мы парадаваліся. І праца гэтая, за рэдкім выключэннем, падалася нам разнастайнай ды нясумнай. Адзін толькі Пётр Алексянак чаго варты! Проста, незразумела, чаму ён дасюль халасты... І куды толькі вясковыя дзяўчаты глядзяць!..

Яўген РАГІН і Кастусь АНТАНОВІЧ, нашы спецыяльныя карэспандэнты Мінск — Віцебская вобласць — Магілёўская вобласць — Мінск Фота аўтараў

На людным месцы

адна за адной, а замужнія жанчыны, узяўшыся за рукі, абыходзяць іх “змейкай” з пятроўскай песняй. Жанчыны застаюцца ля вогнішча, а дзяўчаты, у сваю чаргу, водзяць вакол іх карагод. Такім чынам адбываецца ўзаемнае дабраслаўленне замужніх і незамужніх жанчын.

Потым было кумленне: прысутныя скакалі праз вогнішча парамі, хлопцы — забраўшы ў дзяўчыны вянок. За пацалунак хлопцы аддавалі яго са словамі: “Ты — кума, я — кум”. Дзяўчаты адказвалі: “Ты — кум, я — кума”. Фінал — дэгустацыя юшкі (апостал Пётр быў рыбаком).

У Шыпілавічах сёлета працавала Школа традыцыйнага народнага танца “Пятровіца”. Арганізатарам яе стаў аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Любанскага райвыканкама. Суарганізатарам выступае Рэспубліканскае мала-

Коштам у пацалунак

Малебен ля прыдарожнага крыжа ў Шыпілавічах.

дзёжнае грамадскае аб’яднанне “Студэнцкае этнаграфічнае таварыства”.

Школа доўжылася цэлы тыдзень. Удзельнікі пераймалі традыцыйную танцавальную манеру і танцы Любаншчыны

ад носьбітаў пад кіраўніцтвам Сяргея Выскваркі, харэографа дзіцячага фальклорнага гурта “Верабейкі”.

Удзельнікі Школы народнага танца наведлі і іншыя вёскі раёна: Обчын, Закальное, Плас-

ток, Жораўку і Рачэнь. Там яны знаёміліся з носьбітамі фальклору, танчылі ды спявалі разам....

Дзяўчаты абракаліся на крыжы, што стаіць на месцы царквы, дзе калісьці працаваў бацька

ўраджэнца Шыпілавіч, гісторыка, этнографа і фалькларыста Паўла Шпілеўскага. Ахвяравалі крыжу стужкі ды вяночкі. Абраканне менавіта на Петрака стала новай традыцыяй Школы традыцыйнага танца.

У танцавальнай школе вучыліся аматары традыцыйнай культуры з Беларусі, Літвы і Расіі. Як частку палявой практыкі ў гэты час Шыпілавічы наведалі студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

P.S. Пры падрыхтоўцы матэрыялу выкарыстаны тэксты загадчыка арганізацыйна-творчага аддзела Любанскага раённага дома культуры Сяргея Выскваркі.

Алена ЛЯШКЕВІЧ, метадыст па этнаграфіі Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці Фота Аляксея СТАЛЯРОВА

Пра тое, што захаванне і развіццё старадаўніх рамёстваў можна лічыць сапраўдным брэндам культурнага жыцця сучаснай Беларусі, не казаў і не пісаў хіба лянiвы. Ды толькі далёка не заўсёды гэткай жа відавочнасцю для людзей з'яўляецца ўсведамленне: самі па сабе старадаўнія рамёствы могуць быць не толькі канчатковай мэтай, але і істотным структураўтваральным фактарам. На іх базе здольны сфарміравацца магутныя культурныя цэнтры, сучасныя паводле сваёй арганізацыі, але — цвёрда знітананыя з традыцыйнай культурай беларусаў. Яны акажуцца аднолькава цікавымі не толькі для замежных турыстаў, але і для калег-прафесіяналаў з іншых краін, таксама як і для шырокага кола сваіх суайчыннікаў. Акурат пра гэта мы і гутарым сёння з Ларысай БЫЦЬКО, загадчыкам аддзела традыцыйнай культуры Брэсцкага абласнога грамадска-культурнага цэнтру.

ся, што гэтакі ж лёс можа напаткаць і Гарадную. Тым больш, сёння там засталася ўсяго толькі пяць патомных ганчароў, якія працуюць у тэхніцы, што перайшла да іх ад продкаў.

Калі мы пачыналі, пра нас практычна ніхто не ведаў, ні ў каго не было дакладна выражанага матыву “чаму” і “навошта” ехаць у невялічкую вёсачку. Але знайшліся аднадумцы, якія шмат нам дапамагалі, пачынаючы ад прадастаўлення адрасоў ды кантактаў ганчароў і заканчваючы “падказкамі”: гэта і Таццяна Галаванова з Расіі, і Джамал Балаташвілі з Асеціі, і іншыя, якія сёння ўжо сталі добрымі сябрамі. А потым, раз ад разу праз “сарафаннае радыё”, пра гарадзянскі пле-

вобразаў-уражанняў мастачкі: партрэт патомнага ганчара Абрама Басаўца, збаночак-мамзэлка, рука ганчара, вугал жаночай хусткі, малянак гарадзянскай вышыўкі, від зверху на ганчарны горан...

— Вы сакцэнтавалі ўвагу на аспекце трансляцыі нацыянальнай культуры: адна справа, калі гэтым займаюцца яе носьбіты і нашчадкі, іншая — калі наша спадчына становіцца натхняльным фактарам для замежнікаў. Гэта — узор культурнай экспансіі на больш высокім узроўні...

— Менавіта таму я вельмі хачу, каб дадзеная выстаўка трапіла да нас, на Беларусь, прычым мне падаецца важным, каб яе

пабачылі не толькі ў Гарадной. Хачу, каб да яе змаглі далучыцца таксама жыхары і госці беларускай сталіцы.

— Атрымліваецца карціна, якая правакуе на размову пра турыстычны патэнцыял...

— Ды тут — сапраўдны Кляндайк для турызму! Па-першае, сама вёска не толькі цікавая, але і “жывая”: ёсць школа, дзве царквы, Дом культуры. Экспанатаў у Цэнтры ганчарства, які знаходзіцца на другім паверсе Дома культуры, назапасілася столькі, што месца пачынае не хапаць! Па досведзе мінулых пленэраў мы заўважылі, што Гарадной і ганчарнымі рамёствамі пачынаюць цікавіцца простыя людзі, сярод

якіх, між іншым, шмат моладзі. Вось і паўстаюць пытанні: дзе ім спыніцца? Дзе пахарчавацца? Развіваць інфраструктуру неабходна! І калі б нам далі мільён еўра ды сказалі: “Рабіце, што лічыце патрэбным”, — мы б ведалі, куды іх патраціць...

— І на што канкрэтна?

— Пражыванне і харчаванне. Неабходны невялікі гатэль — прасты, без асаблівых “наваротаў”, але са зручным, якасным санвузлом. Сёння гэта ўжо не такая вялікая складанасць, а нават, наадварот, абавязковасць: душ, магчымасць адпачыць пасля дарогі ў чыстым, дагледжаным нумары надзвычай цэніцца сучаснымі турыстамі. Харчэўня абавязкова павінна быць з традыцый-

Гарадная: рэтраспекцыя ды перспектывы брэндавай экспансіі

Ларыса Быцко.

Ганчарны Кляндайк

— У першыя гады нам было найбольш складана вырашыць візавае пытанне, што для шэрагу гасцей аказвалася псіхалагічна складаным. Прыкладам, людзі, якія жывуць у Еўропе і могуць спакойна паехаць у любы горад, былі вымушаны ісці ў консульства, збіраць неабходныя паперы, афармляць візы... Але мушу сказаць, што для тых, каму на самрэч цікава трапіць да нас на пленэр, візы не становяцца праблемай. Не выпадкова мінулым летам на пленэр у Гарадную завіталі майстры з адзінаццаці краін свету...

— Ды ўсё ж збіраючыся ладзіць у Гарадной міжнародныя пленэры, вы, пэўна, у меншай ступені думалі пра будучыя арганізацыйныя складанасці...

— Першае — ідэя, гістарычна і культурна абгрунтаваная, такая, якая для абранага рэгіёна будзе натуральнай і “прыроднай”. Бо нельга ж на пустым месцы стварыць “нешта”: нават пры каласальных намаганнях штучнасць будзе адчувацца.

Калі задумвалі правядзенне пленэру, кіраваліся імкненнем прыцягнуць увагу да гарадзянскага Цэнтру ганчарства. Не сакрэт, што страціць унікальныя рамёствы можна надзвычай лёгка. Прыклад? У 2014-м будзе 110 гадоў з дня нараджэння Антона Такарэўскага — знакамітага пружанскага майстра, што займаўся чорназдымленай керамікай. Калі Такарэўскі памёр, сваякі прадалі ягоную хату з печом, якая стаяла акурат у цэнтры дома і ў якой майстар абпальваў свае вырабы (звычайна майстры размяшчаюць печ на дварэ, як, прыкладам, у той жа Гарадной). А можна ж было выкупіць хату, зрабіць там Музей Такарэўскага. Тым больш, з вучняў у яго застаўся толькі адзін Васіль Логвін, якому папярэднік перадаў сакрэты свайго майстэрства. Але мы страцілі хату Такарэўскага з усім яе ганчарным начиннем, можна сказаць, з усеагульнай маўклівай згоды. І — пабаялі-

нэр пайшоў сярод прафесіяналаў розгалас, і сёння нам не даводзіцца займацца зацікаўліваннем майстроў — яны самі да нас імкнуцца.

— Што прываблівае замежных калег-ганчароў у пленэры?

— Пэўна, не ў апошнюю чаргу, — магчымасць пазнаёміцца з нашай краінай. Мы імкнёмся прэзентаваць удзельнікам не толькі Гарадную, але і наваколле: возім у Белавежскую пушчу, у Бездзезж і Моталь, апошнім разам завіталі да Івана Супрунчыка, а таксама зладзілі вандроўку ў заказнік “Сярэдняя Прыпяць”... Усё гэта дае больш шырокае ўяўленне не толькі пра нашу краіну, але і пра каранёвую прыроду рамёстваў, распаўсюджаных у тым або іншым рэгіёне. І прыносіць плён.

— Вы маеце на ўвазе калекцыю керамікі ў Гарадной?

— Так, згодна з Палажэннем, кожны з удзельнікаў мусіць прыязджаць да нас з калекцыяй уласных вырабаў, якая застаецца ў Гарадной. Але ж не менш важныя і тыя вынікі, што ўзнікаюць пасля таго, як удзельнікі пленэру раз'язджаюцца па дамах. Не магу не пахваліцца надзвычай прыемнай і важнай для нас падзеяй, якая адбылася ў лютым гэтага года ў шведскім гарадку Люсікіл: адна з удзельніц мінулагадняга пленэру — Элізабет Халгрыв — зладзіла там персанальную выстаўку, прысвечаную Гарадной і яе традыцыйнаму ганчарнаму промыслу. Яе надзвычай уразіла тое, што, у параўнанні з той жа Швецыяй, дзе рамёствамі даўно займаюцца на сур'ёзным, прэзентацыйным узроўні, у нас апошнія здолелі захавацца ў аўтэнтычным стане: сучасная гарадзянская кераміка да гэтага часу паўтарае формы, што былі тут у... XV стагоддзі! Элізабет стварыла калекцыю керамічных плітак, малянак якіх, на першы погляд, успрымаецца бы абстрактны арнамент, але, прыгледзеўшыся, заўважаеш, што складзены ён... з гарадзянскіх

Удзельнікі традыцыйных кірмашоў ганчарных вырабаў у Гарадной.

Работы шведкі Элізабет Халгрыв з матывамі гарадзянскай керамікі.

нымі нацыянальнымі стравамі — не толькі беларускай кухні, але і канкрэтна гарадзянскага рэгіёна, — якія, канешне ж, мусяць падавацца ў традыцыйным гарадзянскім посудзе. Яшчэ адзін не менш абавязковы аб'ект — сувенірная крама. Гэта — турыстычная арыфметыка.

— А як у вашым уяўленні магла б выглядаць турыстычная “алгебра” Гарадной?

— Была ў нас думка не проста ўключыць Гарадную ў турмаршруты, а для вёскі распрацаваць уласную праграму, каб людзі маглі прыехаць, скажам, на тыдзень, і пражыць гэты час разам з майстрамі. Турысты садзіліся б на воз і ехалі за колькі кіламетраў у кар'ер — капаць гліну, потым яе разгружалі б, збівалі ў баблі... і, канешне ж, пад кіраўніцтвам майстроў самі маглі б нешта зрабіць. Наколькі я ведаю, у той жа Еўропе такі “працоўны” турызм карыстаецца вялікім поспехам, асабліва ў тых, хто займаецца інтэлектуальнай працай, шмат часу праводзіць у офісе за камп'ютарам. Нашы шведскія сябры распавядалі, што ў іх вельмі папулярныя майстар-класы па народных рамёствах: мужчыны, напрыклад, на працягу ўік-энда ўласнарукна выражаюць драўляныя лыжкі, жанчыны — займаюцца воўнаваленнем. Гэта так цудоўна “разгружае” мозг!

Я мару, каб у Гарадной узнік вялікі і прасторны выставачны павільён, дзе знайшла б месца не толькі гарадзянская кераміка, але побач з ёю ўсе ахвотныя здолелі б пазнаёміцца з керамікай нямецкай, французскай, шведскай, магдаўскай, расійскай, параўнаць іх... Ды яшчэ абавязкова — адрамантаваць дарогу да Гарадной, каб любы ахвотны мог дакрануцца да нашай традыцыйнай ганчарнай культуры. Ужывую, а не на малюнках...

Таццяна КОМАНОВА, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Брэст — Мінск

Дыпломнікі

Пад рубрыкай “Інстытут павышэння кваліфікацыі” мы пачынаем публікацыю вытрымак з дыпломных работ сёлетніх выпускнікоў факультэта культуралогіі і сацыякультурнай дзейнасці кафедры менеджменту сацыякультурнай дзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Выпускнікі толькі ўладкоўваюцца на першае месца працы, кожны з дыпламаў, як нам падаецца, з’яўляецца практыка-арыентаваным і карысным для работнікаў клубаў ды бібліятэк. Многія ідэі ўчарашніх студэнтаў, якія нават не прыступілі да рэалізацыі сваіх праектаў, могуць быць выкарыстаны іхнімі больш сталымі калегамі і для пашырэння ведаў, і для “нараджэння” сваіх творчых праектаў. Першая публікацыя ўключае вытрымкі з дыплама Дар’і НАЙДЗЯНОВІЧ, якая нарадзілася ў Новым Свержані, што на Стаўбцоўшчыне. Таму тэма яе — “Перспектывы аказання платных паслуг насельніцтву Навасвержанскім домам культуры ва ўмовах фарміравання рыначных адносін”.

Дар’я НАЙДЗЯНОВІЧ,
выпускніца кафедры
менеджменту
сацыякультурнай
дзейнасці Беларускага
дзяржаўнага ўніверсітэта
культуры і мастацтваў

Як жа без маркетынгу?

У 1967 годзе ўпершыню ў гісторыі было ўзнята пытанне існавання маркетынгу ў галіне культуры. Ф.Котлер у сваім хрэстаматычным падручніку зазначыў, што ўсе арганізацыі культуры — музеі, канцэртныя залы, бібліятэкі — ствараюць культурны прадукт. Таму яны павінны змагацца як за ўвагу спажываўца, так і за сваю ўласную долю нацыянальных рэсурсаў. А гэта — праблема маркетынгу. І, як сёння разумела, галоўная яго мэта ў сферы мастацтваў — увесці адпаведную колькасць людзей у адпаведную форму кантакту з работнікамі культуры ды пры гэтым дабіцца найлепшага фінансаванага выніку.

Удасканаленне маркетынгавых стратэгий і іх эфектыўнае выкарыстанне прывялі да раслаення арганізацый культуры на камерцыйна арыентаваныя (for profit sector) і некамерцыйныя (non profit sector)...

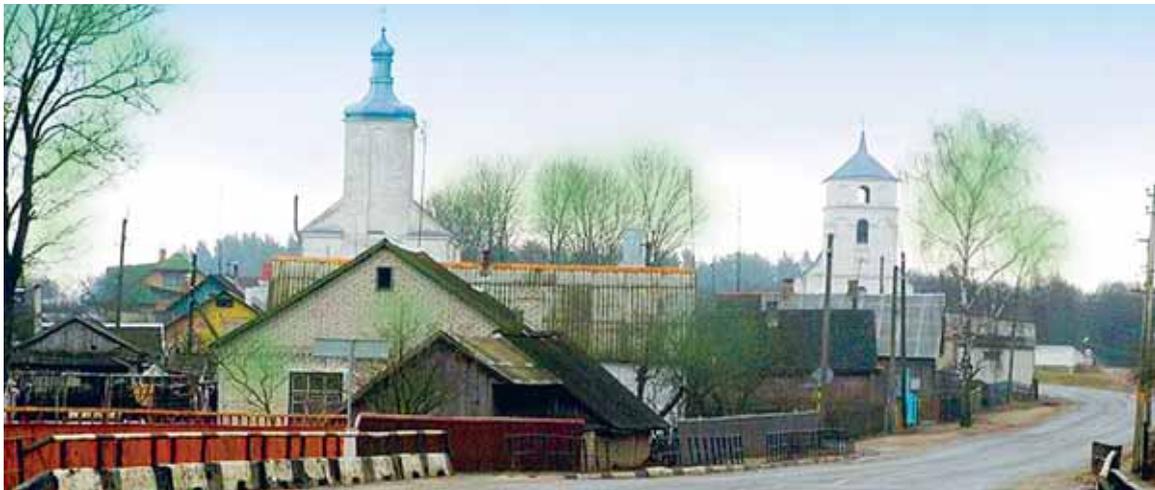
Зацікавіць гледача

На Стаўбцоўшчыне — 72 установы культуры і мастацтваў: 35 клубаў, 31 бібліятэка, 5 ДШМ і Музей-сядзіба “Дзяржынава”.

Створаны ўстановы новага тыпу: пазалетаў з’явіліся Кульская і Тонаўская бібліятэкі-клубы, а летась — Заямнаўскі. Філіял Кульскага сельскага клуба ў вёсцы Цеснавая стаў самастойным Цеснаўскім сельскім клубам. Кадровы патэнцыял, па стане на студзень 2012 года, складае 269 спецыялістаў, 124 маюць вышэйшую адукацыю, столькі ж — сярэдняю спецыяльную, 21 — агульную сярэдняю, 40 чалавек — пенсійнага ўзросту.

Навасвержанскім домам культуры кіруе Валянціна Крыт. План платных паслуг даводзіцца ўстановам раёна, але як ён выконваецца? Для таго, каб адказаць на пытанне, варта спачатку зазначыць, што заробковая плата ў насельніцтва ра-

Вяселле ў Новым Свержані

ёна павялічваецца, але ўсё ж не так хутка, як хацелася б. Усе клубы Стаўбцоўшчыны прапануюць платныя дыскатэкі, канцэрты, выстаўкі-продажы і г. д. Адны робяць гэта больш паспяхова, другія — менш. Нязменная складанасць для ўсіх — зацікавіць наведвальніка творчымі прадуктамі.

У кожнага — свае інтарэсы

Між тым, у розных узроставых катэгорый — розныя інтарэсы. Сёння цяжка выцягнуць з дому моладзь, якая блукае ў Інтэрнэце і забывалася на жывыя стасункі. Таму ад работнікаў культуры патрабуюцца выключна высокі прафесіяналізм,

творчае гарэнне, ініцыятыва. Неаспрэчна, вынік прынясе толькі спалучэнне названых якасцей. Што ж канкрэтна патрэбна рабіць для выканання плана?

Па-першае — пастаянна ўзбагачаць асартымент платных паслуг. Па-другое — умацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу. Усё гэта — не проста. Але іншага шляху няма.

Колькі каштуе білет?

Цэны на паслугі — невысокія. Таму пра выхад на самаакупнасць і атрыманне стабільных даходаў застаецца толькі марыць. Апошнія, фактычна, ідуць

на пакрыццё расходаў, звязаных з аказаннем паслуг. А паслугі наступныя:

- танцавальныя вечары, дыскатэкі для дарослых (10 000 руб.) — два разы на тыдзень, для дзяцей (5 000 руб.) — раз на тыдзень;
- дзіцячыя ранішнікі, выпускныя ў садках і школах (ад 100 000 да 300 000 руб.);
- абменныя канцэрты ды канцэрты на прадпрыемствах і ў арганізацыях (ад 500 000 руб.);
- абрадавая дзейнасць (ад 300 000 да 500 000 руб.);
- арэнда памяшканняў (ад 100 000 да 300 000 руб.);
- настольны тэніс (3 000 руб.).

Цэны ў Доме культуры — даступныя, а як займаецца стабільны попыт на платныя паслугі?

Цэны, паўтаруся, — даступныя. Але попыт на дарослыя танцавальныя вечары — невысокі: спажываўцамі паслугі з’яўляюцца моладзь і людзі сярэдняга веку, а яны аддаюць перавагу адпачынку ў Стоўбцах ці Мінску. А вось дзеці з задавальненнем наведваюць дзіцячыя дыскатэкі з конкурсамі ды прызаўмі.

Дапамагаюць абрады

Работнікі клуба прапануюць платныя вясельныя абрады “Тры ручнікі”, запісаны ў 1997 годзе ад ураджэнкі вёскі Ячонка — Вольгі Бельскай. Гэта адмысловая тэатралізаваная дзея з глыбокім сакральным зместам. І яна карыстаецца попытам. Такім чынам, старадаўні абрад стаў адной з платных інавацый.

Словам, наш ДК шукае новыя падыходы да арганізацыі адпачынку. І асабліва ўвага надаецца адраджэнню традыцый. Распрацоўваецца абрад развітання нявесты з родзічамі і ўступлення яе ў новую сям’ю. Зразумела, перспектыва — за такімі абрадамі. (Дар’я Найдзьянович дадаткам да сваёй працы змяшчае сцэнарый мясцовага вясельнага абраду. Публікаваць яго ў артыкуле не мае сэнсу, бо літаральна ў кожнай вёсцы ён — розны. — Рэд.)

Мадэрнізацыя без спонсара? Не!

Без мадэрнізацыі ўстановы немагчыма пашырыць спектр платных паслуг. А хацелася б стварыць камп’ютарны клуб, адрамантаваць ды забяспечыць сучаснай апаратурай танцпляцоўку. Для гэтага варта задумацца аб прыцягненні спонсараў, пра выпрацоўку фандрайзінгавай палітыкі.

І тут важна адзначыць вось што. Паколькі заробкі насельніцтва растуць не надта хутка, а планы платных паслуг штогод павялічваюцца на падставе прынцыпу “ад дасягнутага”, дык такі стан рэчаў ніяк не спрыяе паспяховаму выкананню апошніх. Значыць, сітуацыю з фарміраваннем названага плана неабходна прыводзіць у адпаведнасць з рэальнымі станам эканамічна-дэмаграфічных спраў.

Замест высновы

Аказанне платных паслуг для СДК — складаная, але цалкам рэальная задача. І тут нам павінны дапамагчы нашы старадаўнія традыцыйныя абрады. Пры гэтым важна ўлічваць фінансавыя магчымасці насельніцтва. Інакш кажучы, план павінен быць рэальным. Тады і праца будзе ў радасць!..

Дыплом чытаў Яўген РАГІН
На здымку: від Новага Свержаня.

Рэйтынг ідэй з інтэрнэт-прасторы

Паслухаць Даліду ў “Алімпіі”

■ **1. Выдатны сродак інфармацыі**

Радые саступае Інтэрнэту ў мабільнасці, паколькі там выпускі навін гучаць у канкрэтныя часавыя прамежкі. Інфармацыя ж у Сеціве можа з’явіцца ў любы момант. Прычым захоўваецца яна там колькі заўгодна, што зручна пад час пошуку падзей і фактаў. Сёння радые не існуе без Інтэрнэту, бо калі вярстаецца выпуск навін, рэдактары адсочваюць цікавае і актуальнае на сайтах устаноў-партнёраў альбо на старонках інфармагенцтваў. Зразумела, рэдакцыя атрымлівае паведамленні і па тэлефоне, але ж на першым месцы — усё адно электронная пошта ды сайты.

■ **2. Крыніца звестак пра творцаў**

Менавіта ў Інтэрнэце ўтрымліваецца багатая музычная база, і калі добра ў ёй “пакорпацца”, можна знайсці доволі рэдкія запісы, якія часта ўпрыгожваюць эфіры. Сеціва сцірае межы паміж краінамі — маю на ўвазе перш за ўсё культурныя праекты. Дастаткова знайсці запісы спектакляў, канцэртаў ці фільмаў, каб быць у курсе навінак, традыцый ці почырку творцы. Да таго ж, не выходзячы з дому, можна трапіць на прамыя трансляцыі з Метраполітэн-оперы ці паслухаць выступленне Даліды ў “Алімпіі”.

■ **3. Магчымасць прэзентаваць сябе**

Любая кампанія, зацікаўленая ў продажы сваёй прадукцыі, проста абавязана мець сайт, дзе патэнцыйныя пакупнікі могуць знайсці інфармацыю з апісаннем тавараў. Папулярныя старонкі ў ЖЖ ці ў сацыяльных сетках — гэта таксама самапрэзентацыі. На старонках мы размяшчаем улюбёную музыку, упадабаныя відэазапісы, дзелімся думкамі, каментуем... І тым самым адкрываем сябе, свой унутраны свет іншым карыстальнікам.

■ **4. Эканомія часу**

Інтэрнэт — гэта энцыклапедыя на розныя тэмы, матэрыял якой непадуладна разбурэнню ад знешніх фактараў.

■ **5. Магчымасць размаўляць з усёй планетай**

Наўнаасць сацыяльных сетак, відэасувязі, электроннай пошты — просты спосаб падзяліцца з госцем праграмай, што атрымалася пасля мантажу. Гэта просты спосаб наладжваць “культурныя масты” з калегамі з іншых краін. Хаця — ніякі камп’ютар не замяніць жывых зносін...

Уладзімір ТРАПАНОК,
загадчык аддзела
навін культуры
канала “Культура”
Беларускага
радыё,
акцёр, рэжысёр

Экспанаты

Летась шмат публікацый і мерапрыемстваў было прысвечана 200-годдзю з дня нараджэння дзеяча еўрапейскай навукі і культуры Юзафа Ігнацыя Крашэўскага (1812 — 1887 гг.), сям'я якога валодала маёнткам Доўгае, што каля Пружан.

Медаль Крашэўскага

Адным з цэнтраў правядзення святочных урачыстасцей з нагоды падзеі з'яўляўся Музей-сядзіба "Пружанскі палацык", дзе прайшлі навуковая канферэнцыя, тэматычная Ноч музеяў, адбылася прэзентацыя новых экспанатаў...

Музею цягам больш чым дзясятка гадоў удалося сабраць унікальную — адзіную ў Беларусі — калекцыю (каля 200 прадметаў), прысвечаную славуце земляку. Разам з выданнямі Ю.Крашэўскага, якія былі надрукаваны напрыканцы XIX — на пачатку XX стст. (у тым ліку прыжыццёвае выданне), у музеі знаходзяцца сучасныя кнігі на польскай, рускай і беларускай мовах. У фондах установы захоўваюцца копіі малюнкаў, жывапісных палотнаў, нот ды іншыя рэчы, звязаныя з Крашэўскімі, якія ў 2003-м перадаў у дар Музей Ю.І Крашэўскага ў Раманове (Польшча). Большасць гэтых прадметаў была прадстаўлена на выстаўцы "З Доўгага — у свет".

Напрыканцы мінулага года музейная калекцыя значна папоўнілася. Адным з найкаштоўнейшых набыткаў стаў арыгінальны медаль 1879-га, які быў падараны пружанскаму музею выхаром Бабруйска Андрэем Свяцілічам.

Як стала вядома пад час навуковага даследавання, медаль быў адліты ў гонар 50-годдзя літаратурнай дзейнасці Крашэўскага, што шырока адзначалася еўрапейскай грамадскасцю ў 1879-м. Многія навукоўцы, літаратары, музыканты і мастакі палічылі за гонар спрычыніцца

да гэтай падзеі. Згаданы медаль быў выкананы па эскізе мастака Ф.Бэлоў і адліты ў Познані (Германская імперыя). Адзін яго экзэмпляр, які зроблены з золата, прадстаўнікі Познанскага таварыства сяброў навук уручылі асабіста Крашэўскаму у Кракаве 3 кастрычніка 1879 г. пад час святкавання літаратурнага юбілею.

Адначасова з залатым медальём у Познані была выпушчана абмежаваная колькасць (некалькі дзясяткаў) аналагічных экзэмпляраў са срэбра, бронзы ды іншых металічных сплаваў, якія разышліся сярод аматараў творчасці Крашэўскага і яго родных.

Юбілейны медаль, які сёння знаходзіцца ў фондах "Пружанскага палацыка", выкананы з металічнага сплаву. На ім выяўлены барэльефны профіль Ю.І. Крашэўскага з лаўровым вянком на галаве. На адваротным баку медала змешчаны невялікі тэкст-прысвячэнне на лацінскай мове: "Joerpho - Ignatio Kraszewski qui. uberrimo ingenio nec. minus. mirando L. annorum. labori multa. multumque. exegit. laudes. et, grates, habent Maioris Poloniae, cives MDCCCLXXXIX".

Унікальны экспанат можна пабачыць у Музей-сядзібе на выстаўцы "З Доўгага — у свет", якая распачала працу ў сярэдзіне ліпеня і прысвечана чарговай гадавіне з дня нараджэння Ю.І. Крашэўскага ды 20-годдзю ўстановы.

Наталля ПРАКАПОВІЧ, галоўны захавальнік фондаў Музей-сядзібы "Пружанскі палацык"
На здымку: медаль 1879 г.

З пошты "К"

Як захаваць мінулае?

Практычна ўся працоўная дзейнасць Людмілы Андрушковай, якой днямі спаўняецца 55 гадоў, прайшла ў раённым краязнаўчым музеі. Больш за трыццаць гадоў яна аддала прафесіі музейнага работніка — захавальніка гісторыі роднага краю. Пачынала з пасады навуковага супрацоўніка, вяла фондавую працу.

Напрыканцы 1980-х у Клімавіцкім музеі пачалося фарміраванне фондавых калекцый. Трэба было вырашыць, якія зборы неабходныя, якім чынам іх збіраць і як

правільна правесці навуковую апрацоўку музейных прадметаў. Пытанню ўзнікала шмат. Людміла Мікалаеўна вучылася сама і вучыла іншых.

Тры гады выконвала абавязкі дырэктара музея. Пры гэтым ёй даводзілася сумяшчаць працу кіраўніка і захавальніка фондаў. Затым Людмілу Андрушкову зацвердзілі на пасадзе дырэктара музея. Але яе як творчую асобу заўсёды цягнула не проста кіраваць, а менавіта самай шукаць гістарычныя рарытэты, знаходзіць дзіўных, таленавітых творчых землякоў. За гады працы з многімі з іх яна была знаёмая асабіста. З некаторымі захавала цёплыя сяброўскія адносіны.

У другой палове 90-х г. супрацоўнікі музея распачалі складаную працу па зборы ўспамінаў клімаўчан — удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, былых вязняў фашысцкай няволі. Многія запісы былі апрацаваны непасрэдна Людмілай Мікалаеўнай. Успаміны 28 з іх сталі асновай брашуры "Успаміны клімаўчан-астарбайтараў", выдадзенай у 2007 годзе...

Наталля БАНЫШЭўСКАЯ, галоўны захавальнік фондаў Клімавіцкага раённага краязнаўчага музея
На здымках: будынак музея ў Клімавічах; Людміла Андрушкова.

З працягам

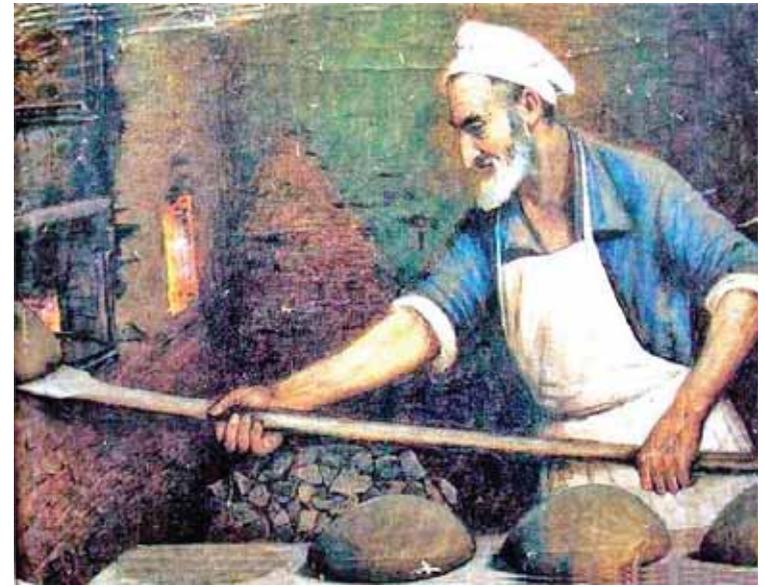
(Працяг. Пачатак у №№ 26, 28 — 29.)

"...Мяне пасадзілі на задняе сядзенне закрытага фургона, і я паняцця не меў, у які бок мы едем, — пісаў журналіст. — Упэўнены, каб канчаткова збіць мяне са следу, кіроўца зрабіў пару-тройку лішніх кругоў. Ці, быць можа, на нашым шляху тройчы сустрэліся цалкам аднолькавыя калдобіны са жвірам на дне? Зрэшты, кіроўца мяне не павінен цікавіць: такія правілы гульні, з якімі я пагадзіўся. <...> З іншага боку, іх можна зразумець: калі я выпадкова рассакрэчу адрас той установы, куды мяне прывезлі, сюды рынуцца сотні ці нават тысячы маіх калег. Дзіва што: у доме састарэлых для асабліва важных персон, пабудаваным па асабістым указанні старшыні КДБ Семічаснага яшчэ ў 1963 годзе, пражывае нямала людзей, знаёмых з самымі п'якучымі таямніцамі савецкай улады. <...> Ёсць сярод іх і тыя, хто даўным-даўно лічыцца ў памерлых. Асаблівым шыкам у іх лічыцца павесіць над ложкам фотаздымак уласнай магілы і некралогі на сябе. Большасць "нябожчыкаў", якія пражываюць тут, "пахаваны" на Новадзявочых могілках. Але ёсць двое, чый "прах" спачывае ў Крамлёўскай сцяне...

Падземная аўтастаянка была напаяўпустой. Некалькі чорных "волг", пара "чаек", адна "перамога" і "аўдзі", якая глядзелася тут чужародна. <...> Мы хуткім крокам ішлі да ліфта, і я на хаду паспрабаваў запомніць хаця б адзін з нумароў аўтамабіляў, каб затым праз сяброў у ДАІ выведаць, каму яны належаць. Але нумарныя знакі чыёсці прадбачлівай рукой былі завешаны <...>.

— Віктар Сямёнавіч Абакумаў запрасіў мяне для гутаркі. Мы размаўлялі з ім на розныя тэмы больш за паўтары гадзіны. І раптам таварыш Абакумаў запытаўся ў мяне, ці гатовы я выконваць далікатныя заданні, таямніцу якіх павінен буду забраць з сабой у магілу. Ён намякнуў на тое, што гаворка можа ісці пра ліквідацыю некаторых вядомых людзей, чые паводзіны выходзяць за межы, прынятыя ў пасляваенным грамадстве і з'яўляюцца злачыннымі. Я пагадзіўся. І праз пару тыдняў быў ізноў выкліканы ў гэты ж кабінет...

Абакумаў працягнуў Гендліну лісток паперы з прозвішчам, імем ды адрасам зусім не знаёмага Міхаілу Якаўлевічу чалавека. І сказаў: "Запомніце. І спаліце гэта ў маёй попелыніцы". Потым дадаў: "Даю вам тыдзень. Усё павінна выглядаць так, быццам гэта — няшчасны

Ю.Пэн. "Пекар".

выпадак, магчыма, нават самагабства. А лепш за ўсё — сардэчны прыступ. Прыміце пад увагу, гэтае заданне знаходзіцца пад кантролем самога таварыша Берыя".

Я не меў права распытваць, што гэта за чалавек. І толькі потым, ужо бліжэй да сыходу на пенсію, даведаўся з архіваў, што ён быў калісьці даверанай асобай Лаўрэнцыя Паўлавіча, а дакладней — "ліквідатарам". Вы ж разумееце, што часам неабходна было прыбіраць праціўнікаў ціха, без шуму.

— **Як, напрыклад, Міхоэлса?**

— Так. Але тады я яшчэ не ведаў, што гэты "ліквідатар" мае дачыненне да гібелі Саламона Міхайлавіча. На яго сумленні, дарчы, смерць яшчэ аднаго вялікага яўрэя — мастака Юрыя Пэна. Як я высветліў, стары Пэн быў адным з першых яго заданняў (вылучана мной. — А.П.)

— **Міхаіл Якаўлевіч, а вы можаце назваць імя гэтага "ліквідатара"? У рэшце рэшт, прайшло столькі гадоў, няма ўжо ў жывых ні Абакумава, ні іншых вашых начальнікаў, ды і КДБ не існуе, як, зрэшты, і Савецкага Саюза...**

— Але я жывы і мая клятва — са мной! Да таго ж, у яго засталіся сваякі — цяпер вельмі ўплывовыя людзі ў Расіі, — і я зусім не хацеў бы ўскладненняў з імі. Скажу толькі: ён быў запісным антысемітам. І ў апошні год жыцця, выйшаўшы з-пад кантролю таварыша Берыя, вельмі часта сам прымаў рашэнне, каго караць смерцю, а каго мілаваць.

— **Як ён памёр?**

— О, гэта было вельмі цяжкім заданнем! Ён разумеў, што за ім вядзецца паляванне і альбо сядзеў дома, альбо намагаўся акружыць сябе як мага большай колькасцю людзей. Сілкаваўся ён толькі ў нашай сталовай на Лубянцы, дзе атруціць ежу было вельмі складана. Мне давлялася выдатна папрацаваць, каб разам з ім ніхто не пацярпеў. На шчасце, у маім распараджэнні была сакрэтная лабараторыя, дзе па асабістым распараджэнні таварыша Абакумава я атрымаў мініяцюры шпрыц з імгненна дзеючай атрутай, якая потым вельмі хутка раскладаецца. Але і ў яго таксама быў такі шпрыц! Вельмі важна было, каб ён не зразумеў, што менавіта я за ім палюю. Я павінен быў выбраць момант, калі ён страціць пільнасць. А ён мог страціць яе толькі ў той адзіны момант, калі нёс паднос ад акна раздачы да сталака ў сталовай. Але там было занадта шмат сведак, і я не павінен быў, як гэта цяпер кажуць, "засвятліцца"...

(Працяг будзе.)

Аркадзь ПАДЛІПСКІ
Віцебск

М.Атрыганьёў.
"Расшчэплены
дуб".

...Так, у сярэдзіне 1860-х Атрыганьёў знаёміцца з пейзажыстам Арсенам Мясчэрскім, які пасля сямігадовага прабывання ў Швейцарыі вярнуўся ў Пецярбург. Знаёмства перарасло ў сяброўства, і з пачатку 1870-х яны абодва працуюць разам у жанры лірычнага пейзажа. Зразумела, Атрыганьёў у першыя часы пачуваў сябе адданым вучнем Мясчэрскага, пакуль не знайшоў свой пластычны і вобразны стыль, які менавіта ў Беларусі стаў яго асабістай "фішкай".

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 28 — 29.)

У свой час Арсен Іванавіч Акадэмію мастацтваў не скончыў, хаця амаль тры гады вучыўся ў выдатных педагогаў Ф.Бруні, Т.Неф і С.Вараб'ёва. Па маладосці Мясчэрскі палчыў, што Еўропа, у прыватнасці, Швейцарыя, можа даць яму прафесійны вопыт хутэй і больш, чым расійская Акадэмія. Ён быў амаль на дзесяць гадоў маладзейшы за Атрыганьёва, але лічыўся ўжо выдатным жывапісцам, які прайшоў у Швейцарыі выдатную школу цікавага жывапісца і графіка Аляксандра Калама. Якраз пасля смерці гэтага настаўніка (1864 г.) Арсен Іванавіч ізноў апынуўся ў горадзе на Няве. Больш за тое: за карціну "Швейцарскі від" Акадэмія прысудзіла яму залаты медаль, званне класнага мастака і права на замежнае пенсіянерства! Прыкладна ў гэтыя гады яны і сустракаюцца — Атрыганьёў і Мясчэрскі, які ў 1876-м стаў прафесарам пейзажнага жывапісу.

Гэтая сустрэча ў многім вызначыла творчы лёс нашага героя. Ён, фармальна не маючы дачынення да Акадэміі, у 1880-я становіцца ўдзельнікам акадэмічных выставак, у тым ліку перасовачных — у Адэсе, Харкаве і Екацярынбургу, — таксама прадастаўляе свае палотны ў экспазіцыях 6-й і 7-й выставак Таварыства выставак мастацкіх твораў, а за шэсць гадоў да смерці ўдастойваецца звання ганаровага "вольнага общніка" Імператарскай Акадэміі мастацтваў! (Пра гэтае званне я раскажу вышэй: кажучы сучаснай мовай, гэта нешта падобнае да члена-карэспандэнта.)

Менавіта ў гэты час з'явіліся яго лепшыя творы, якія былі напісаны ў Беларусі, а таксама на поўдні Карэльская перашыйка, на паўночным беразе Фінскага заліва: "Від у Магілёўскай губерні", "Зімовы від", "Дубовы гай", "Перад заходам сонца", "Пасля дажджу", "Вечар", "Дубовы гай у Сестрарэцку" (два варыянты).

Рускі па нацыянальнасці, Атрыганьёў быў практычна вялікай часткай сваёй творчасцю звязаны з беларускай культурай. У гэтым сэнсе Мікалай Аляксеевіч стаіць у адным шэрагу са "здраўнёўскім" Рэпліным, "магілёўскім" Неўрэвым, "віленскім" Трутневым, "віцебскай" Ермалаевай, "белавежскім" Шышкіным, адрэзак жыцця якіх так ці інакш быў звязаны з Беларуссю.

"Пейзаж, поўны таленту, і таленту смелага..."

Біяграфія, што складаецца з "белых плям"

М.Атрыганьёў. "Дуброва ў Сестрарэцку".

Паўтаруся, з нашай зямлёй мастак быў моцна звязаны, асабліва ў 1880-я гады. І свае апошнія палотны напісаў менавіта на Магілёўшчыне — тут і выявіліся найбольш ярка яго выдатныя якасці жывапісца-пейзажыста. Напрыклад, у 1882-м ён напісаў "Зімовы пейзаж" — своеасаблівы чысты гімн беларускай прыродзе: занесенае снегам узлесце; на першым плане — сухое дрэва, якое васьць-васьць першыя пупышкі... Набліжэцца вясна... Здаецца, нічога асаб-

лівага: сотні рускіх і беларускіх мастакоў малявалі падобны матыў. Але Атрыганьёў пабачыў у гэтым "фрагменце прыроднага жыцця" нешта сваё — пранізліва чыстае, хвалюючае і трохі журботнае. А яшчэ ўлюбёныя матывы мастака — цяністыя дубровы, паплавы са статкамі кароў, сельскія мошцікі, правінцыйныя праваслаўныя храмы.

Элегічны пейзаж "Від у Магілёўскай губерні" (дзе ён сёння — невядома) крытыка адразу ж адзначыла на перасоўнай выстаўцы Акадэміі

мастацтваў, і яе тонавая рэпрадукцыя была змешчана ў кнізе пісьменніка і энцыклапедыста Фёдара Булгакава "Нашы мастакі (жывапісцы, скульптары, мазаічысты, гравёры і медальеры) на акадэмічных выстаўках апошняга 25-годдзя", (т. 1, 1893 — 1899). На першым плане — пышныя папараці і лапухі. На другім — моцныя дрэвы, што схіліліся над нешырокай ракой. У іх цені — маляўнічы статак кароў, якія млява схаваліся ад пякучага сонца. Дэталі рупліва выпісаны, дакладны малю-

нак — у лепшых традыцыях акадэмічнага жывапісу таго часу.

Так здарылася, што многія карціны Атрыганьёва не захаваліся. Але, напрыклад, пра каларыстыку работ творцы можна даведацца з агляду мастацкай выстаўкі 1887 года (газета "Петербургские новости", № 70 за 1887 г.). Аглядальнік Уладзімір Неміровіч-Данчанка (будучы знакаміты тэатральны дзеяч) піша: "...Празмернай яркасцю фарбаў вылучаецца карціна ("Від у Магілёўскай губерні". — Б.К.) Атрыганьёва. Слоў няма — яна не без годнасці: гэтыя дубы магутныя, якія ўзвысіліся над цёмна-сінім марывам, зацягнутым белымі змейкамі пены, пышныя і шыкоўныя. Адчуваеш багацце зеляніны, свежасці і жыцця ў іх галінах, якія так свабодна разрасліся. Добра намалеваны разбіты і засохлы ствол дрэва злева. Цені пакіданы на бераг умела і эфектна..."

А вось іншы аналіз пейзажа Атрыганьёва — "Паблізу вусця Наровы", дадзены тым жа Неміровічам-Данчанкам: "...Пейзаж, поўны таленту, і таленту смелага. Паглядзіце, да прыкладу, як напісаны гэты пячаны адхон, які засланы сям-там зелянінай, гэтыя хвой на першым плане і дажджавыя хмары воддаль. Які прыгожы кантраст зеляніны, дзе, здаецца, ужо нараджаецца навальніца, з сонцам, якое пазалівала сваім водсветам правую палову карціны! Вы адчуваеце, што вецер — прадвеснік навальніцы — бляжыць па рацэ, ганяючы па яе паверхні хвалі, ён ускалмаціў лістоту дрэў. Вы ведаеце, што гэтая цёмна-сіняя дымка, якая ўжо засцілае неба, хутка расцэлецца скрозь і ўсё абхопіць сваімі цяжкімі, нізка навіслымі хмарами... Уяўляю, якімі добрымі павінны быць у Атрыганьёва эцюды паўднёвай прыроды, дзе марская засень па-сапраўднаму жыве і гарыць, дзе зеляніна не ведае супыну, а сонца ўсяму, што толькі трапляе пад яго прамяні, перадае яркія агнявыя адценні..."

Так, мастак быў цудоўным каларыстам і рысавальчыкам. Вось яшчэ пейзаж "Дубовы гай" (можа, адзін з апошніх у яго жыцці), які экспануецца ў Мастацкім абласным музеі г. Ульянаўска (1890 г.). Тут ужо няма нічога з таго ўмоўнага акадэмізму, што назіраўся ў ягоных творах і ў творах яго калег — пейзажыстаў 1860-х — 1870-х гадоў.

Павінен сказаць, што Атрыганьёў, канешне ж, не ўваходзіць у кола сваіх "асаў пейзажу", імёны якіх моцна і трывала ўвайшлі ў гісторыю сусветнага і нацыянальнага жывапісу: А.Саўрасаў, Ф.Васільеў, І.Шышкін, І.Левітан, А.Куінды, В.Паленаў, нашы Г.Вейсенгоф, А.Гараўскі, Ф.Рушыц, В.Бяляніцкі-Біруля, С.Жукоўскі. Хутэй, ён — мастак кагорты, менш вядомай шырокаму гледачу, але, тым не менш, той, без якой карціна прыроднага свету была б няпоўнай. Да таго ж, тут ёсць і віна сучасных яму мастацкіх крытыкаў, што не ўдастоілі ласкавым словам нават тых "рысавальчыкаў прыроды", якія хаця і не хапалі зорак з неба, аднак рабілі сваю справу сумленна, высакародна і, у некаторых выпадках, не менш якасна, чым вышэйпералічаныя класікі. А між тым, усе яны, як і Атрыганьёў, былі таленавітымі творцамі, моцна любілі прыроду ды пісалі яркія, эмацыйныя палотны, якія дыхалі сапраўдным жыццём — унутранай гармоніяй, натуральным святлом, свежым паветрам...

Мікалай Аляксеевіч Атрыганьёў быў з гэтага пакалення пранізлівых песьняроў прыроды. Хачу верыць, што прыйдзе час, калі ягонае імя па-сапраўднаму стане ў адзін шэраг з тымі класікамі рускага і беларускага пейзажа, якіх мы сёння ўсе добра ведаем...

Барыс КРЭПАК

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
- Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
- Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Выстаўкі:**
- **"Партрэты ўладароў і магнатаў Вялікага Княства Літоўскага"** (з музеяў Львова і Луцка) — да 26 жніўня.
- **"Слуцкія паясы"** (са збору Львоўскага гістарычнага музея) — да 18 красавіка 2014 г.
- Выстаўка Івана Міско **"Космас"** — да 29 ліпеня.
- **"3 мінулага ў будучыню"** — да 26 жніўня.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

■ Выстаўка В.Паўленка **"Той абрус, што мама вязала"**.

МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Экспазіцыя **"Культура 1-й пал. XIX ст."**.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:

- **"Старажытная Беларусь"**.
- **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**.
- **"Водбліскі ваеннай славы"**.
- **"Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пач. XX стст."**.
- **"Вайна 1812 г. у гісторыі Мінска"**.
- Выстаўкі:**
- **"У промнях веры хрысціянскай"**.
- Фотавыстаўка

Раманюка **"Беларусь Сінявокая"** — да 31 жніўня.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС
"МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91,
(8-01596) 2 82 70.

■ Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

- Фотавыстаўка **"Мір стары — Мір новы"**.
- Выстаўка **"Наваградскі край вачыма Канута Русецкага. 3 альбома 1844 — 1846 гг."** — да 30 верасня.
- Выстаўка васковых фігур **"Кола гісторыі"** — да 26 ліпеня.
- Выстаўка з фондаў музея **"Халодная зброя XVI — XVII стст."** — да 29 ліпеня.
- Выстаўка аўтарскіх лялек **"Малая гасцеўня"** — да 31 верасня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

кветкі" для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.

■ Выстаўка **"Былое ў думках ускурашаць..."**, прымеркаваная да 100-годдзя напісання Янкам Купалам рамантычных паэм.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Выстаўкі:

- **"Партызанскі лагер"**.
- Выстаўка дзіцячага малюнка **"Я памятаю! Я ганаруся!"**.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

- Творы **Нікаса Сафронава** — да 8 верасня.
- Выстаўка работ Марыі Быкавай **"Цені палацавай эпохі"**.
- Выстаўка скульптуры А.Ляонава **"Па поклічы прыгажосці"** (Украіна)

экспазіцыя).

Вежа палаца

Экспазіцыя:

"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі:

- **"Радкі, імёны, лёсы"** (выстаўка літаратуры к. XIX — пач. XX стст. са збору князёў Паскевічаў).
- **"Класікі беларускага мастацтва"** (выставачна-адукацыйны праект).
- Паўночнае крыло палаца*
- Экспазіцыя:
- **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
- Выстаўкі:
- Куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад*
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ
ГОРАДА ГОМЕЛЯ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 32.
Тэл.: (8-0232) 74-28-23.

Экспазіцыі:

- Інтэр'еры гарадскога асабняка к. XIX — пач. XX стст.
- Прагулкі па старым Гомелі.
- Гісторыя Гомеля ад старажытнасці

Выстаўка:

- **"Святыні Бацькаўшчыны"** (храмы Беларусі на старых паштоўках).
- **"Дрэва добрае"** (да 1025-годдзя Хрышчэння Русі).

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- Выстаўка **"Скрозь агонь баёў"**.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- **"Музей крміналістыкі"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі,
37а. Тэл.: (8-0154) 53 22 44.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.

Выстаўкі:

- **"Вядзём пачатак свой ад Гедыміна..."**.
- **"Прадметы побыту"**.

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ
ГАЗЕТА

Выдаецца з кастрычніка 1991 года

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь

Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 637,
выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар —
Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ

Рэдакцыйная калегія:

- Лілія АНАНІЧ,
- Уладзімір АРЛОЎ,
- Міхаіл БАРАЗНА,
- Уладзімір ГІЛЕП,
- Ірына ДРЫГА,
- Аляксей ДУДАРАЎ,
- Кацярына ДУЛАВА,
- Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
- Міхаіл КАЗІНЕЦ,
- Віктар КУРАШ,
- Барыс СВЯТЛОЎ,
- Святлана СУХАВЕЙ,
- Міхаіл ФІНБЕРГ,
- Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
- Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Марына САМОНЧАНКА
(адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў:
Дар'я АМЯЛКОВІЧ,
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Тацяна КОМАНАВА,
Барыс КРЭПАК,
Юген РАГІН,
Ілья СВІРЫН.

Спецкарэспандэнт:
Пётр ВАСІЛЕЎСКІ.

Загадчык аддзела
фоталіюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ

Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Пакоі 16-28, 94-98,
чацвёрты паверх.

Тэлефоны:

(017) 290 22 50,
(017) 286 07 97,
(017) 334 57 23

Тэлефон-факс:
(017) 334 57 41

Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334 57 41

www.kimpress.by

E-mail: kultura@tut.by

Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

*Матэрыял на правах рэкламы.

"Культура", 2013.
Індэкс 63875, 638752
Наклад 7 185

Падпісана ў друк
26.07.2013 у 15.30
Замова 3048

Дзяржаўнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Выдавец —
Рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзейнасць
ЛВ №02330/0003879
ад 17 красавіка 2009 г.

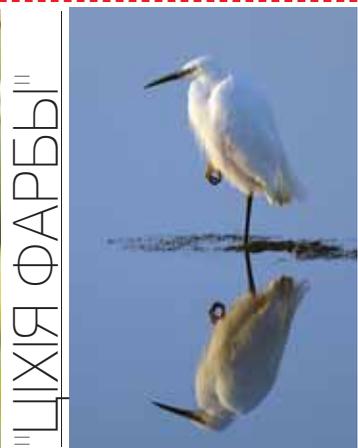
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Прыёмная: (017) 290 22 50.
Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

ЦІХІЯ ФАРБЫ!

Капіры з аднайменнай фотавыстаўкі
Тацяны Раманавай у сталічным
Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва.

МУЗЕЙ
"ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ."
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
І-Й ПАЛОВА ХІХ СТ."

г. Мінск, вул.
Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 327 88 78.

- Пастаянныя экспазіцыі: **"Парадныя залы", "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча", "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."**.
- Выстаўка адной карціны Адама Шэмеша **"Партрэт Людвіка Кандратовіча (Уладзіслава Сыракомлі). 1854"** (са збору Літоўскага мастацкага музея).
- **"Аўтапартрэт"** Валенція Ваньковіча.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс
"Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 507 44 68.

■ Пастаянная экспазіцыя.

Уладзіміра Суцягіна.
■ **"Скарбы Беларусі".**
■ **"Камунальная кватэра"**.

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДА РСДРП

г. Мінск, пр-т
Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

■ Выстаўка **"Усходні вектар. В'етнам"**.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ
МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская,
19. Тэл.: (8-01770) 5 51 81,
5 31 96, 2 06 02

Малыя выставачныя
залы ансамбля:

- **"Выратаваныя мастацкія каштоўнасці"** (творы, канфіскаваныя Брэсцкай мытнай і мытнай "Заходні Буг" пры спробе іх незаконнага вывазу за мяжу) — да 4 жніўня.
- Інфармацыйна-касавы ЦЭНТР:
- Фотавыстаўка Дзяніса

Экспазіцыі:

- **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
- Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
- Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
- Выстаўкі:
- **"Якуб Колас у эміграцыйным друку"**, прымеркаваная да VI з'езда беларусаў свету, — да 2 жніўня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск,
вул. Янкi Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

- Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам ролика ў 3D-фармаце.
- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі **"Дзядзька Янка, добры дзень!"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
- Інтэрактыўная гульня **"У пошуках папараць-**

— да 28 ліпеня.

■ Выстаўка гравюры французскага часопіса **"Le Monde illustre"** **"Паўстанне 1863 — 1864 гг."** — да 4 жніўня.

■ Выстаўка жывапісу В.Кожуха і скульптуры С.Бандарэнкі **"Чыстае, светлае, роднае"** — да 5 жніўня.

■ Старажытнаруская дружная культура ў археалагічных артэфактах **"3 кап'я ўскормленыя"** — да 31 жніўня.

Экспазіцыі:

- **"Культывы прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- **"Чырвоная гасцеўня"**.
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокаль паўднёвай галерэі).
- **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная

да пачатку XX ст.

Выстаўкі:

■ Фотаапараты і фотатэхніка XX ст. (каля 100 адзінак, перададзеных у дар Музею гісторыі г. Гомеля Леанідам Пінскім).

ГРОДЗЕНСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ РЭЛІГІІ

г. Гродна, вул. Замкавая, 16.
Тэл.: (8-0152) 74 25 13.

Экспазіцыі:

- **"Рэлігія і культура ў Беларусі"** (ад старажытных часоў да XXI ст. — архаічныя вераванні, хрысціянскія канфесіі, іслам, іудаізм).
- **"Эпоха. Час. Будынак"** (гісторыя палаца, у якім размешчаны музей, сямейныя традыцыі і каштоўнасці XIX — пач. XX стст.).

к. XIX — пач. XX стст."

- Выстаўка адной карціны **"Партызаны"**.
- **"Прывітанне, ранейшая Ліда!"**.
- **"Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка-60"**.
- Турыстычна-пазнаваўчая праграма **"Праз вякі, праз стагоддзі"** ў Лідскім замку.

ГАЛЕРЭІ

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

Выстаўкі:

- Выстаўка **Валерыя і Міхаіла Свістунowych** — да 28 ліпеня.
- Залатая калекцыя з фондаў Беларускага саюза мастакоў — да 28 ліпеня.

ТЭАТР

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл./факс.: 227 60 81.

■ 28, 29 — **"Паўлінка"** Я.Купалы.